

DOMOLJUB

Izba ja vank četrtik. Cena mu je 3 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 4 K 60 v.) — Spis in dopis se pošilja: Uredništvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravištvu „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeve ulice št. 2.

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO.** ❧

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna pettivrsta (šestina „Domoljubove“ širine 34 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeren popust po dogovoru. — Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Čekovni promet poštno-hranilnišnega urada št. 824.797.

Štev. 30.

V Ljubljani, dne 26. Julija 1906.

Leto XIX.

Liberalce za žile!

Zadnjih štirinajst dni so sklicali ljubljanski liberalci dva shoda, pri obeh se jim je pa godilo slabo. Saj ne more biti drugače, ko sami ne vedo, kaj hočejo. Dr. Tavčar in dr. Triller sta bila določena za govornika, a kaj, ko vsak vleče na svojo plat. Dr. Tavčar je razumen in odprtosrčen človek, ki se mu brž pozna, kadarkoli hoče biti hinavski. Vsi vemo kaj hoče, saj je to že neštetokrat povedal. Rad bi zatrl ves vpliv katoliške vere med Slovenci. Tako kot na Francoskem, naj bi bilo tudi pri nas. Duhovnik naj bi ne smel v šolo; vsa znamenja krščanstva naj bi se odstranila iz javnosti; vsi izobraženci naj bi zaničevali duhovnika in ga izpili iz vse druge družbe; samo takim ženicam ali poživinjenim kmetom, kakor jih sam tako rad imenuje, naj bi smeli še pridigovati. Če bi se kak duhovnik oglasil v cerkvi ali naj cerkve o kakem časopisu ali politvah, ali o kaki postavi, naj bi zaprli ali obesili. Dr. Tavčarju je vsak ljub, kdor pomaga pri tem, slovenec ali Nemec, Berce ali izdajski Vsenemec Stein.

Tavčar v tem svojem boju neče zatajiti svojih stricev. Steje se med gospodo in čuti gosposki. V resnici zaničuje priproste ljudi. Kmet mu je pol-živina, delavec mu je neizobražen surovec, celo iz učiteljev se v svojih povestih bridko norčuje. Pri njem velja nekaj le bogat človek, ki si lahko privoščiti vsak dan pečenke, se vozi s par konji in pije šampanjca. Kdor tega ne zmore, ga prezira. Zato pa popolnoma dosledno hoče v svoji liberalni stranki imeti v prvi vrsti take gosposke, meščanske ljudi. Kako nepopisno umazano je že blatil njegov Narod kmete in delavce, kako se je upiral tudi najpravičnejšim njihovim zahtevam. Štrajk na Jesenicah in podraženje mleka v Ljubljani ostane neizbrisni znamenji liberalnega sovraštva proti delavskemu ljudstvu. Zato pa Tavčar ne hodi na kmete. Edino za v Žire ima posebno larfo, ki se mu pa nič ne poda. Tam celo stare župnike hvali in obeta ljudem znaten dar za cerkev. Dve stranki sta tam, katerih ena hoče imeti sejmišče, cesto in novo cerkev na enem, druga na drugem kraju. Ena se je oklenila Tavčarja brž, ko je postal deželni poslanec in se ga drži. Tavčar je pa tudi toliko nedosleden, da jo podpira, kar more, dasi žirovske

kmete v resnici ravno tako zaničuje kakor belokranjske. Žirovci se o tem lahko prepričajo v njegovih povestih, kjer opisuje ravno žirovske kmečke ljudi kot najbolj zabite in neumne.

Umljivo je, da Tavčar ne more biti za splošno volivno pravico. Gosposki ljudje morajo imeti po njegovem v politiki moč v rokah. On si ne more misliti, da bi njegov hlapec imel enakovreden glas pri volitvah kakor on sam. Predobro se mu je godilo po farovžih njegovih stricev kot študentu in kasneje; zato je pa pozabil, da je reven sin revnega poljanskega kajžarja.

S splošno volivno pravico ni več tal za politiko dr. Tavčarja in liberalna stranka, ki bi jo on vodil, bi morala propasti. Zato pa silijo zdaj na vrh mladi liberalci, ki hočejo s potuhnenim hinavščino liberalni stranki tudi ob splošni volivni pravici ohraniti vsaj enega državnega poslanca na Kranjskem. Na kmetih nimajo nič pričakovati; ostane le še Ljubljana. Toda tudi tu jim prede slaba. Se med meščanstvom se je držal Tavčar le s pomočjo Nemcev. Vedno več je samostojnega mišljenja med obrtniki in celo med uradniki je pametnih mož od dne do dne več. Med delavci pa nimajo liberalci nič. Zato je popol-

Dné 26. avgusta na tretji slovenski katoliški shod v Ljubljano!

noma gotovo, da bi liberalna stranka pri sedanjih razmerah tudi v Ljubljani ob splošni volitvi propadla. Saj je celo l. 1897 vse volilne može v Ljubljani za peto kurijo priborila katoliško-narodna stranka.

Zdaj razumemo, zakaj so liberalci jeli v Ljubljani sklicavati shode in zakaj dr. Triller tako ganljivo vabi socialne demokrate, naj gredo z liberalci. Mož ne pozna delavcev. Nihče tako dobro ne pozna političkih hinavcev kakor delavec. Socialni demokratje so se tudi v Ljubljani kakor drugod precej spametovali. Gre se jim v prvi vrsti za to, da si izboljšajo svoje delavske razmere. O tem pa vedo, da so liberalci njihovi najhujši nasprotniki in da so zlasti slovenski liberalci najzaritejši pristaši kapitalizma. Liberalni shodi, če jih bodo imeli še kaj, bodo tudi v prihodnje dokazovali, da se naše ljudstvo, najsibo v slovenski ljudski stranki, ali naj stoji med socialno demokracijo, krohoče neumnosti liberalnih kričarjev, ki upajo z ljudstvu prijazno krinko rešiti svoje političko življenje.

Najbolj oduren prizor s prvega shoda je pa bil, ko je tajnik kmetijske družbe Gustav Pirc pred mestnim domom v Tavčarjevi družbi gonil delavke proč, češ: pojte na kmete za dekile. Prav jo je skupil, ko so mu zagrmeli: Pojdi za hlapca, saj hlapcev tudi manjka. Gustava Pirc nesramnost presega vse meje. Na kmetih govori o kmečki stranki, ki naj zmaga, po Notranjcu piše o kmetu, v Ljubljani pa smoli svoj nos v ponesrečenih protiljudskih komedijah kmetu sovražnih liberalcev. Ščurek v juhi! Ven ž njim!

Izobrazbi.

Kratka zgodovina slovenskega naroda.

V.

Slovenci pridejo pod Habsburško oblast — celjski grofje.

(Od leta 900 do 1456.)

Predno nadaljujemo z dogodki od leta 900 naprej, vrnimo se še enkrat k po-

sameznim slovenskim deželam. Današnja Gorenjska ali »Kranjsko grofovstvo« imenovana je bila združena leta 876 s koroškim vojvodstvom, takisto sedanja Dolenjska, del »Pomejne Slovenske«, dočim je ostali del te »marke«, namreč današnji Spodnji Štajer prišel pod dolenjo Koroško. Ali kmalu, že leta 1071 podari cesar Henrik Gorenjsko in Dolenjsko oglejskim patrijarhom. Razni deli dežele so prišli pod oblast tujih cerkvenih velikašev, tako Loka brinzinškim škofom (iz Bavarske) Bled briksenškim (iz Tirol). Prostorne kraje Kranjsko (Gorenjsko in Dolenjsko) so dajali oglejski patrijarhi, ki so v deželi vladali po svoji volji, v najem drugim vojvodom, ki so kmalu imeli tod velika posestva. Najimenitnejši med njimi so bili grofje celjski, ortenburški, grajščaki turjaški, Ostrovrharji in koroški vojvodje. Od leta 972 naprej je bila Kranjska posebna mejna grofija z grofi Kizelštajn na čelu. Nemški cesar je podelil zadnjemu babenberškemu vojvodu Frideriku Bojevitemu, ki je deloma pokupil razna posestva kranjske deloma jih priženil, vso deželo. Ker je Friderik že leto pozneje (1246) umrl brez naslednikov, polastil se je Kranjske koroški vojvoda Ulrik III., zatem pa češki kralj Otokar II., ki jo je pa moral odstopiti kralju Rudolfu Habsburškemu.

Koroška vojvodina je spadala od onega časa, ko je postala odvisna od francoskih kraljev, leta 787, časih pod Bavarsko, včasih samo pod Franke, dokler ni nemški cesar Oton II. 976, Koroško od Bavarskega popolno ločil. Slišali smo, kako da je bila združena časih s Kranjsko, Furlanijo in Štajersko. Od nemških vojvodskih rodbin, ki so vladale tod, so znameniti Eppenstajnovci in Sponhajmovci. Po smrti Ulrika III. podeduje Koroško Otokar II., češki vladar, a jo mora pustiti Habsburžanom. Tudi Štajerska je vedno menjala gospodarje. Po nemškem cesarju Otonu I. ustanovljena »Koroška mejna dežela«, obsegajoča sedanjo srednjo Štajersko, je prišla končno v posest Otokarja, grofa trauganskega, ki je imenoval sebe in potomce svoje po gradu svojem »mejne grofe štajerske«. Deželo, ki so jo nasledniki njegovi razširili od današnjih mej, je zapustil Otokar IV., ker je bil brez otrok, avstrijskemu vojvodu Babenberžanu Leopoldu V. leta 1186. Ko so Babenberžani izumrli 1246, dobi za kratek čas tudi to deželo Čeh Otokar II., dokler mu je ne vzame Rudolf Habsburški. Kar se tiče današnje Goriške, bodi povedano, da je prešla leta 1500, potem ko so jo vladali oglejski patrijarhi, furlanski knezi in koroški vojvodje, v habsburške roke.

Kakor vidimo, je bil češki kralj Otokar II. na tem, da ustanovi veliko slovensko državo od Sudetov doli do Jadranskega morja. Poleg svojih dežel Češke in

Moravske si je podvrget sedanjo nadvojvodstvo Avstrijsko in pridobil Štajersko, Koroško in Kranjsko. Trikrat vidimo zgodovini poskuse, združiti severoslovenske dežele, to je Čehe z jugoslovenskimi Slovenci in Hrvti, a vselej so se ponesrečili. Samu, Svatopluku in Otokarju!

Od slovenskih dežela je prišla tedaj Štajerska najprva pod habsburško oblast (1276); Kranjska leta 1282, Koroška 1335 in Goriška 1500. Prva vladarja teh dežel, katerim se je pridružila še Gorenja in Dolenja Avstrija, sta bila sinova Habsburžana Rudolfa I. Na državnem zboru v Augsburgu leta 1282 jima je oče podelil te dežele, ki so ostale potem za vedno habsburške. Z ozirom na druge dežele, ki so jih Habsburžani kot avstrijski vladarji osvojili, so se te gori imenovane zvale »Notranja Avstrija«.

Kakih osemdeset let potem, ko so prišli v Avstriji Habsburžani do vlade, je začela rasti na južnem Štajerskem moč in slava sovneških gospodov, ki so se kmalu povzdignili do grofov celjskih. Ker so bili umni in varčni, so si nabrali gradov in posestev po Slovenskem.

Ker je avstrijski vojvoda potreboval denarja, je zastavil sovneškimi grofom mesto Celje, ki so ga grofje tudi obdržali. V tedanjih mnogih vojskah in bojih so se celjski grofje junaško borili in večkrat pomagali nemškemu cesarjem, kadar so bili ti v stiskah. Za plačilo so postali potem svobodni in popolnoma neodvisni od Habsburžanov, katerim so bili do tedaj podložni. Imenovali so se po mestu Celju tudi »grofje celjski« ter si ustanovili takorekoč svojo lastno deželo, po večjem slovensko. Grof Herman celjski je postal tudi ban hrvaški in bosanski poglavar.

Po srečno dokončanih turških vojskah, ko so se Celjani skupno borili z nemškimi cesarjem proti polmesecu, so postali nič manj imenitni kot avstrijski vojvode, a moč so imeli še večjo. Da je to jezilo avstrijske kneze, lahko vsakdo spozna. Začeli so iskati zaveznikov, da bi šli na Celjane. Krški škof, ki je bil tudi svetni knez, je začel skupno z Avstrijci boj proti Celjanom. A usoda se je odločila za zadnje in kmalu je poveljnik celjskih trum, hrabri Čeh Vitovec, premagal oba zaveznika in osvojil veliko gradov. V teh bojih je ostala Avstrijcem zvesta samo Ljubljana in Istra, vse drugo je potegnilo s celjskimi grofi. Urh Celjski je šel 1442, proti Ljubljani in jo s 16.000 možmi oblegal a vzeti je ni mogel. Nato jo krene nad Kranj, ki je prestopil zopet na avstrijsko stran, tudi tu mu spodleti, ker je jemal Avstrijcem trdnjavo za trdnjavo. Ali stranki ste se naveličali vednega boja in sklenili mir. Avstrijski vojvoda prizna neodvisnost Celjanov, Urh celjski pa obljubi, da postane dežela grofov celjskih avstrijska, ako Urh

mirje brez otrok. In res, že 14 let po tem, kar leta 1456 ubije pri neki pojedini razkačeni Mažar Hunjadi celjskega grofa Friska II. v Stolnem Beligradu. S tem je umrl moški rod Celjanov, njihove poesti so pa po ostrih bojih prišle zopet v roke avstrijskih vojvod.

Tako je minula slavna rodbina slovenskih grofov celjskih. Ni dvoma, da so svojih visokoletečih mislih snovali narate — o veliki jugoslovanski državi, neodvisni od Habsburžanov. Da niso tako žalostno končali, bi se jim to tudi posrežilo. Slavo nekdanjih silnih grofov celjskih pa spričujejo nam poznim potomcem samo še neme skaline na razvalinah njihovih gradov, ki si jih še danes lahko ogledaš. Lobanje grofov so shranjene za spomin v »nemški« cerkvi v Celju.

Zadnja Ulrikova je presekana od Hunjadijevega udarca.

Za hvaležnost je vojvoda Friderik IV. ljubljancem in ostalim Kranjcem, ki so se zanj bojevali proti Celjanom, potrdil nekaj pravic, združil razkosane dele kranjske v celotno deželo in jo povzdignil v vojvodstvo. **Priznal je tudi deželne pravice: belo-modro-rdeče in ustanovil za deželo posebno škofijo v Ljubljani leta 1461, koje prvi škof je bil Ziga Lamberger.**

Omeniti mi je še življenje Slovencev v tej dobi v obče. Razmere kmetov do njihovih graščakov, ki so se naselili v deželah slovenskih je postajalo čedalje slabše. Edino korist od te gospode, ki je imela na svojih gradovih hlapce, vajene v orožju, je imel kmet tedaj, ako se je v časih nevarnosti smel zateči v varni grad. Ponekod so pa bili graščaki taki strahopetci, da so se pred sovražnikom sami zapirali v gradove, dočim so kmete prepustili usodi. Najraje se pa tudi taki vitezi, ki so se posebej na Kranjskem kmalu navzeli duha narodovega in prevedli svoja tuja imena v slovenska, tako Torre v Turn, Galenberg v Ostrovrhar, Katzenstein v Kacianar. Slovincem najbližji so bili gotovo vitezi Ravbar.

Tudi starih poganskih šeg se je narod težko odvadil. Staremu poganskemu bogu Kurentu je še danes posvečen — pusti dan. Kresove, ki so jih prej zažigali svetovitu in Solncu, kurijo danes sv. Janezu in sv. Vidu. Ples jim je bil zelo priljubljen. Ob nedeljah popoldan se zbere narod pod vaško lipo, kjer se po raznih pomenkih staro in mlado zavrti. Pozimi je važna zabava vasovanje pri sosedu. Slovinci so bili tedaj še vedno glavni narod na Koroškem in Štajerskem, ali v teku let so se jeli vedno bolj umikati prodirajočemu nemštvu.

Ali po tej dobi precejšnjega miru, je nastopil za naše očete čas trpljenja, krvava doba skušnje, ki so jo pa slavno prestali in rešili skupno z brati Hrvati ne le domov in Avstrijo, ampak smelo rečem tudi Evropo pred turškim kopitom. O tem v prihodnjem poglavju.

Vevčan.

Otvoritev nove železnice.

Prestolonaslednik med Slovenci.

Morda mu je v njegovih mladeniških letih pravil častitljivi vzgojitelj o narodu polnem idealov, o našem narodu z veliko ljubečo dušo in morda se je sedaj, ko so okoli in okoli Njega gromeli »Živio«-klici, spomnil na častitega duhovnika slovenske krvi, ki je v mladeniški Njegovi dobi mu odpiral pogled v svet. Takrat je iz ust slovenskega duhovnika Abrahama privkrat slišal nadvojvoda Fran Ferdinanda, sedanjega avstrijskega prestolonaslednika, o krasoti naše slovenske domovine, o nje vrlem prebivalstvu in ko je sedaj z elegantno svojo postavo, ki jo je vse občudovalo kretal se varno in neprisliljeno med narodom, ki mu je vriskal nasproti, tedaj so se tudi Njemu osvežili spomini na tiste dni in opetovano in opetovano je povdarjal, da je pred toliko in toliko leti že čul o čaru naše domovine in da je že dolgo časa želel stopati zopet po teh tleh in med tem narodom.

Od Jesenic skoro do praga tržaškega mesta je kazal ob tej priliki slov. narod na impozanten način nadvojvodi in tujim gostom, da je to slovenska zemlja in da je resna volja tega naroda to zemljo ohraniti slovensko. Nič niso pomagali vsi poizkusi izvestnih krogov prikriti na katerikoli način značaj te zemlje — narod si je dal duška in lahko se je prestolonaslednik na svoje oči prepričal, da se tu more govoriti prav za prav le o edinem, skupnem slovenskem narodu in da sta Gorica in Trst kakor otočiča sredi morja, ki že prestopa tudi bregove. Ta vtisek so imeli tudi mnogi slavnostni gostje, ki se kar načuditi niso mogli da na poti proti jugu, kar ni hotelo prenehati pojavov slovenske narodne zavesti. Pravili so nam, da so doslej mislili, da so tod med italijansko maso le male slovenske naselbine, da to ni tako enotna slovenska pokrajina. Te nazore je zavedni nastop slovenskega ljudstva pri marsikomu razpršil in videti skoro do Trsta tako kompaktni slovenski narod, je bila gotovo tudi za prestolonaslednika vesela zavest, vsaj dokler bo ta narod slovenski, toliko časa bo imela tu tudi avstrijska patriotska misel najkrepkejšo zaslombo. Vse to so videli mnogi nemški poslanci, Dobernig, Sylvester, Baumgartner, železniški minister dr. pl. Derschatta in drugi mnogoštevilni dostojanstveniki — teh vtisov ne bo mogel nihče od njih več zatajiti. Za italijanske poslanca je bila to prava trnjeva pot... Nas pa, ki smo gledali ob teh pojavih začudenje dostojanstvenikov, je prešinjala nepopisno veselje in slovenski časnikarji se nismo mogli zadržati, da ne bi klicali manifestajočemu svojemu narodu iz dvornega vlaka krepki »Živio«.

Otvoritev železnice.

Na Jesenicah je bil nemški živelj popolnoma potisnjen v kot. »Živio«-klici so nemške klice popolnoma udušili. Ponosno so z bogato okrašenega kolodvorskega poslopja plapolale slovenske deželne zastave, katere je tudi uradni list pred nekaj dnevi označil kot »Landesfarben« ter nam kazale pot, da deželni naši zastavi na ta način pridobimo tudi povsod drugod zasluženjo ji čast — tudi na palači deželnega predsedstva in na vladnih poslopih na Kranjskem! Prekrasno vreme je povzdigovalo vso slavnost — to prekrasno vreme je ob slavnosti preskrbelo pravo reklamo naši deželi. Na peron se je pustilo mnogo občinstva, tudi uniformirane »Sokole«, zato ne moremo dovolj obsojati, da so »Slovensko katoliško delavstvo« in »Strokovno društvo« pripustili na kolodvor le po deputaciji 10, oziroma 8 mož.

Tako postopanje priča o nekaki nerazumljivi nestrpnosti nekih gospodov, ki je pa z njihovo patriotsko dolžnostjo malo v skladu.

Z Dunaja je prišel nekoliko pred dvornim vlakom poseben vlak, s katerim so se pripeljali tudi še drž. poslanci Povše, Šuklje in dr. Zitnik. Vseh došlih dostojanstvenikov radi nedostajanja prostora ne moremo navesti. Iz Ljubljane državna železnica ni dala posebnega vlaka in je tako pustila goste iz Ljubljane tri ure čakati na Jesenicah na dvorni vlak. To je pač precejšnja brezobzirnost! Z jutranjim gorenskimi vlakom so se pripeljali na Jesenice tudi baron Schwegel, komornik baron Codelli, dr. Tavčar, Ferjančič, Plantan, grof Barbo itd.

Deželni glavar pozdravljal nadvojvodo.

Deželni glavar g. Oton pl. Detela je pozdravil prestolonaslednika:

Ces. in kr. Visokost!

Slovesna otvoritev Bohinjske železnice, katere odpira kranjski deželi nova prometna pota in jo gotovo zdato pospeševala nje narodno-gospodarski razvitek, dobila je za nas izvanredno važnost, ker se c. in kr. Visokost te slavnosti kot zastopnik Njega Veličanstva presvitlega cesarja, vdeležiti blagovolite. — Privkrat ima deželni odbor srečno priliko klanjati se Vaši c. in kr. Visokosti na kranjski zemlji, ter udanostno pozdravljati presvitlega prestolonaslednika v imenu deželnega zastopa vojvodine kranjske, ter v imenu vseh kranjskih deželanov. — Po nemškem nadaljevanju, ki je bilo nepotrebno, je končal:

Slava Njega Veličanstvu presvitlemu cesarju Francu Jožefu in Njega c. in kr. Visokosti presvitlemu nadvojvodi Francu Ferdinandu. Slava! Hoch!

Nadvojvodova zahvala.

Prestolonaslednik je odgovoril nemški: Za prijazne besede, s katerimi ste me g. deželni glavar pozdravili, se Vam prisrčno zahvaljujem. V posebno veselje mi je, bivati v lepi kranjski deželi in zagotavljam Vas lahko, da čustva zveste lojalitete do cesarja in države, katere so vedno živa v narodu na Kranjskem in katere sta g. deželni glavar ravnokar naznanili, ne razveseljujejo le mene, ampak, da bodo resnično razveselila tudi vsem narodom države v enaki ljubezni naklonjeno srce Nj. Veličanstva, našega najmilostivejšega cesarja. Ne bom opustil o tem Nj. Veličanstvu posebej poročati: **Nadvojvoda je končal v slovenskem jeziku: »Naj bi nova železniška proga z božjo pomočjo bila deželi kranjski in njenemu prebivalstvu v prosep!«**

Nato je pozdravljaj železniški minister dr. Derschatta, ki je omenjal pomen nove proge. Po prestolonaslednikovem odgovoru se je vršila otvoritev nove proge, kakor smo že večeraj poročali.

Nadvojvodova nagovarja goste.

Ljubeznjivost nadvojvode je vse očarala. Nadvojvoda je nagovoril mnogo navzočih slavnostnih gostov.

Navzočega radovljiškega župana dr. Vilfana je nagovoril, kako je velika njegova občina in koliko pričakuje od železnice. Dr. Vilfan je odgovoril, da radovljiška občina od nove proge mnogo upa.

Jeseniškega župana dr. Kogojca je nagovoril koliko časa je že odlikovan in ako je bilo ob zgradbi kaj hujših bolezni, ko je bilo toliko ljudstva tu iz raznih dežel; župana Potočnika je vprašal pri katerem regimentu je služil.

Po cerkvenem opravilu se je nadvojvoda dalje časa razgovarjal z raznimi dostojanstveniki.

Deželnega odbornika, državnega in deželnega poslanca g. Povšeta je nadvojvoda vprašal, koliko let je že v deželnem odboru in koliko let je že državni poslanec.

G. Povše je odgovoril, da je v dež. odboru že 10 let, v drž. zboru pa 16 let.

Nadvojvoda: To Vam more biti pač v zaščeno, da zastopate tako krasno in lepo svojo domovino.

Posl. Povše: Cesarska Visokost, odslej naprej mimo Bleda in v Bohinju se odpre šele pravi slovenski kranjski raj.

Nadvojvoda: Mi je znano in sem že težko pričakoval videti te krasote. Pred 22 leti sem bil mimogrede na Kranjskem in takrat sem slišal že mnogo o lepoti te dežele tako, da se danes radujem videti to lepo deželo.

Poslanec Povše: Naša domovina in njeno ljudstvo se tudi veseli Vašega prihoda.

Nadvojvoda: Znano mi je o tem ljudstvu njega patrijotično mišljenje.

Poslanca Pogačnika je vprašal, koliko časa je že poslanec ter je hvalil lepoto naše dežele.

Nadvojvoda je tudi jako prijazno poprašal predsednika jeseniškega »Slov. katol. društva« J. Krivca o stanju društva. Zlasti se je opazilo, da mu dopade krasna delavska zastava.

Ko je stopil nadvojvoda nazaj v dvorni vlak, je svirala godba cesarsko himno, šolski otroci so vihteli cesarske in slovenske zastave, gromoviti »Živio«-klici so pa pričali, da bo pač še mnogo Save izteklo, predno se bo moglo reči, da so Jesenice »nemške«.

Slovenci prestolonasledniku.

Pri nadaljni vožnji je vsak trenotek vihrala v pozdrav kaka slovenska trobojnica, prekrasen je bil sprejem na Bledu. Slavnostni streli so naznanjali prihod dvornega vlaka. Skupine mož, žena, fantov, deklet in okoli 100 otrok v narodni noši je vsakega očarala. Zastava bralnega društva je vihrala nad slikovito skupino. Dekleta so obsula nadvojvodo s šopki. Vsi gostje so bili kar očarani. Nadvojvoda je ljudem presenečen podajal roke... Na gričih okoli so stali ljudje in pozdravljali.

Bled in okolica pokazala sta ob otvoritvi železnice tako neomejeno vdanost in zvestobo do cesarske hiše kakor svoj narodno-slovenski značaj kar najbolj impozantno. Dasi so ondi ravno na višku zdravilne sezone in imajo na stotine letovičarjev v svoji sredi, vendar so isti kar izginili med velikansko množico domačega naroda, ki je prišel pozdravljat namestnika Njegovega Veličanstva, nadvojvodo Franca Ferdinanda. Ovacije, katere je slovensko ljudstvo priredilo Njegovi, cesarski Visokosti, bile so tako burne, a ob enem zopet tako priske in narodno domače, da so nadvojvodo kar ganile, da so mu zalesketale solze veselja v oči, in da je zagotavljal navzoče ljudske zastopnike, da bo prav posebno sporočil Njegovemu Veličanstvu, kako prisrčen sprejem mu je priredil Bled z okolico in da bo Bled še obiskal. — Tudi občinski zastopi so nastopili v narodni noši s trobojnimi pasovi in pentljami. Blejski cerkveni zbor, spremljan od zdravilne godbe je pel cesarsko pesem. Gromoviti »Živio«-klici pa so doneli Njegovi cesarski Visokosti v pozdrav. Nadvojvoda je najprej nagovoril kneza Ernesta in Roberta Windischgrätz. Omenil je, da je zopet z veseljem prišel na Bled, kjer je bil prvokrat že pred 22 leti, in obljubil, da bo Bled, ako mu bo sploh mogoče, kmalu zopet obiskal. Nato je deželni predsednik predstavil navzočo duhovščino. Njen starosta, svetnik Janez Ažman župnik gorjanski, imel je nastopni govor: »Vaša cesarska Visokost! V imenu blejskega prebivalstva imam čast najudaneje pozdraviti Vašo cesarsko Visokost in izreči zahvalo, da ste blagovolili osebno otvoriti bohinjsko železnico. Na ta vesel dogodek stavimo upanje, da bo nova železnica služila ne le v korist celinega cesarstva, ampak tudi kranjske dežele, posebno pa v povzdigo našega slavnega Bleda.

Pri tej priliki blagovolite, cesarska Visokost, sprejeti naša najprisrčnejša voščila za blagor vse cesarske hiše. V ta namen zakličemo: Živijo! — Nadvojvoda se zahvali za pozdrav in zagotovi, da bo sporočil cesarju, kako prisrčni sprejem so mu napravili Blejci. — Nato je predstavil deželni predsednik blejskega, gorjanskega in belanskega župana, katerim je pred prihodom otvoritvenega vlaka c. kr. okr. komisar baron Zois izročil cesarska odlikovanja. Blejskega župana je nadvojvoda vprašal, če je na Bledu letos veliko letovičarjev, gorjanskega, kdaj je dobil prvi zaslužni križec, belanskega o razmerah v občini. Nato se je nadvojvoda razgovarjal z gradbenimi vodji, ki so vodili delo po blejskih občinah. — Za slovo ga je nagovorila gdč. Vovkova in mu podala šopek cvetic. Ko je stopal v železniški voz, so ga pa kakor navzoče dostojanstvenike — Blejke kar obsule s cveticami. In zopet je mogočno zadonela cesarska pesem in za njo »Naprej zastava slave«. Vidno ginjen se je poslavljaj nadvojvoda od zvesto mu vdanih Blejcev, in tisočeri »Živio«-klici so vošili bodočemu vladarju Slovencev srečno pot skozi slovensko zemljo do slovanske Adrije.

Čimdalje smo se vozili, bolj je še manifestiral narod.

Na Bohinjski Bistrici so dekleta železniški stroj ovile z velikim vencem planinskih cvetk. Z venca so vseli veliki trobojni trakovi: »Pozdrav z Bohinjske Bistrice«. Okrašen s slovensko trobojnico je nesel železniški stroj pozdrave kranjskih Slovencev njihovim primorskim bratom...

V Podbrdu na Goriškem so nas zopet pozdravljale slovenske zastave tudi na kolodvoru. Fantje in dekleta so imeli preko prs pripete slovenske trobojnice, otroci večinoma samo slovenske zastave v rokah, topiči so grmeli, živio-klici so burno doneli v pozdrav. Isto v Hudajužni. Tudi na kolodvoru slovenska zastava! Ničven je bil odpor proti slovenski zastavi! Na mlajih vse polno slovenskih zastav.

Isti prizori v Grahovem, Podmencu. Nepopisno navdušenje ljudstva. Nasproti postaje velik napis: »Živio slovenski narod!« Po skalah v Soči so bili pri nadaljni vožnji mlaji s slovenskimi trobojnicami. Na postaji sv. Lucija Tolmin je nadvojvodo pričakoval tržaški ces. namestnik. Opazili smo tu tudi bivšega kranjskega deželnega predsednika barona Winklerja. Na kolodvoru velika slovenska zastava, občinski odbor iz Sv. Lucije, Tolmina. Volč pod velikim slovenskim praporom z napisom, ista tako društva pod vihrajočimi slovenskimi trobojnicami. Malih slovenskih zastavic kar mrgoli. Celo na rezervnem železniškem stroju vihra slovenska trobojnica. Tudi tu je nagovoril nadvojvoda mnogo oseb, med njimi duhovnike, učitelstvo in državnega poslanca Gabrščeka. Nadvojvoda je dejal, da je bil že pred 22 leti na Goriškem, da je dežela jako slikovita in da ga veseli, da je vse tako lepo urejeno.

Od tu se vije železnica po krajih, ki so bili doslej skoro nepristopni, ob v živo skalo izdolbljeni Sočini strugi. V Avčah ob cesti nad 50 slovenskih zastav, na nasprotni strani na višini skupina Ročinjcev s trobojnico v sredi. V Avčah tudi slovenska zastava nad kolodvorom! Kamor pogledamo skoro iz vsake hiše se vije slovenska zastava. V Kanalu most ves okrašen s samo slovenskimi zastavami. Tu je pozdravil nadvojvodo imenom okrajnega glavarstva okrajni glavar grof Attens. Na kolodvor so bile pripuščene le deputacije društev, kljub temu niso mogli zadušiti popolnoma slovenskega značaja kraja. V Vrhpolju pri Plaveh se nam je odprl zanimiv prizor. Star mož drži visoko napis: »Prosim po-

staje!«, okoli in okoli pa kleče otroci. V Plaveh so otroci metali v vlak cvetlice. Pri Plaveh nas pozdravljajo na cesti »zadnji vzdihljivi poštenega voza g. Devetaka. Kmalu nas pozdravlja Sv. Gora. Na solkanskem mostu smo Ob Soči vse polno slovenskih zastav, ob krajini kličemo ljudstvo »Živio«, po Soči se valjajo s slovenskimi trobojnicami. Nadvojvoda izstopi in si ogleda most. Na nadaljni poti k koviti prizori. Narod stoji do Gorice ob železniški progi in kličo »Živio«. Na nekem mestu stoji »Sokol«, o katerih so tuji gostje v četkom mislili, da je to — artiljerija. »To slovenska artiljerija pred Gorico«, so poslušali slovenski častniki.

Solkani ves v mlajih in na njih slovenske trobojnice. Do tik kolodvora goriškega slovenske zastave. Okoli in okoli goriškega kolodvora so Slovenci zastražili slovensko posestvo z mlaji in slovenskimi trobojnicami. Na solkanskem polju je bila na vsakih 20 metrov slovenska trobojnica. O trdnosti italijanstva Gorice je moral nadvojvoda dobiti lepe pojme.

Na goriškem kolodvoru, ki je bil okrašen z goriškimi deželnimi, mestnimi in cesarskimi zastavami, je dež. glavar Pajer pozdravil nadvojvodo v nemškem jeziku, nadvojvoda se zahvaljeval v nemškem jeziku. Tu je vlak stajal jako dolgo časa, ker je nadvojvoda nagovoril izredno mnogo oseb, posebno dam iz aristokracije. Župan dr. Marani se je udeležil sprejema. Celo na goriškem kolodvoru je bilo toliko čuti poleg »Evviva«- »Živio«-klicev.

Komaj smo zapustili goriški kolodvor, je stal ob progi narod s slovenskimi trobojnicami in manifestiral za svojo narodno posestvo. Tako je bilo tudi na vožnji mimo drugih postaj le v sežanskem okraju je glavar Slovenec Reber dosegel, da šolski otroci niso imeli slovenskih zastavic in da so na kolodvorih vihrali trgovske zastave avstro-ogrske mornarice, katere so pobrali menda z vseh Lloydovih parnikov.

Tako postopanje slovenskega glavarja je tembolj žalostno, ker drugod glavarji, ki niso našega rodu, niso imeli tako žalostnega ponašanja na tak način postopati proti slovenskim trobojnicam. Dovolj žalostno pa tudi za one, ki so se glavarju udali in niso storili tako, kakor so storili Slovenci po drugih postajah.

Škofa in nadvojvoda.

Knez nadškof goriški dr. Sedej in knezoškof ljubljanski dr. Jeglič sta v dvornem vlaku imela prostor v družbi ostalih slavnostnih gostov, nadvojvoda je med vožnjo pozdravil svojega pribočnika po oba cerkvena dostojanstvenika in ju prijazno povabil v svoj slovenski voz, kjer se je z njima ljubeznivo razgovarjal. Nadškofu dr. Sedeju je prestolonaslednik podaril v spomin verižico z zlatim križcem.

Do Trsta.

Ko je vlak z dveurno zamudo privozil v Opčin in se je razprostrlo pred nami morje, baterije iz Trsta oddale 101 strel, na vseh krajih so potegnili kvišku zastave. Na tržaškem kolodvoru je nadvojvodo pozdravljala tržaška župan dr. Sandrinelli, nadvojvoda je odgovarjal v nemškem in italijanskem jeziku. Na tržaškem kolodvoru je pozdravil nadvojvodo tudi tržaški škof dr. Nagel. Sicer pa je bil v Trstu kakor v Gorici jako mrzel, navaden občinski sprejem. Omenjati moramo še, da so bili na vsej poti od Jesenic do Trsta ob vsaki postaji in ob predorih nastavljeni orožniki. Nančeni pazniki in nalašč za to nastavljeni ljudje. Slovenci so s svojimi sprejemi dokazali, da te straže niso bile nastavljene radi njih.

Političen pregled.

DRŽAVNI ZBOR. OBRATNA REFORMA.

Zbornica je rešila v tretjem branju načrt obratne preosnove. Zakon je jako obsežen, zato je razumljivo, da sta se odsek in zbornica avila ž njim skoraj 18 mesecev. Baron Gavčev vladni načrt predložil dne 1. januarja 1905. Obratni odsek se je nekaj tednov bavil z načrtom, a ga lani pred državnozbornimi počitilicami ni mogel končati. Zato je državni zbor posebnim zakonom sklenil stalni obratni odsek, ki je zboroval skoraj celo lansko poletje in je v raznih točkah predručal vladni načrt izvzemši nekatera načelna vprašanja, katerim se je vlada upirala do zadnjega. Navzlic temu je zbornica sprejela razne izpremembe v smislu obratniških zahtev. To se je zgodilo v prvi vrsti zato, ker je večina poslancev obračala svojo pozornost na volilno preosnovo in na razprave v delegaciji. Večkrat je bila zbornica komaj sklepčna. Temu kljub je torej pripisovati, da je zbornica sklenila izpremembe, ki jih bodo odklonila gosposka zbornica. Utegne pa se zgoditi, da poslanska zbornica vzdržuje sklepe. Nova reforma je navzlic vsem nedostatkem velik napredek glede združene organizacije, obratnega pouka in usposobljenosti. Obratne zadruge lobe po novem zakonu velike pravice, ki bodo cele omogočile in pospešile zanimanje za združeno organizacijo. Doselej so sploh tožili za združeno obrtniki, da zadruge nimajo zakonite opore in privlačne sile. In ravno v tem oziru streza novi načrt željam obrtnikov in rokodelcev. Toda lahko se vmeša v to zadevo še gosposka zbornica in zdatno izpremeni vso predlogo, zato tudi mi kličemo s poslancem Paherjem: Bog obvaruj obratno preosnovo pred gosposko zbornico! — Potem je zbornica po kratki razpravi odobrila trgovinsko pogodbo s Švico ter nadaljevala razpravo o podržavljenju severne železnice.

VOLIVNA PREOSNOVA. PRIMORSKI MANDATI. DOGOVOR MED »SLOVANSKO ZVEZO« IN ITALIJANI.

Tekom zanjih let je bilo videti v zbornici mnogo burnih prizorov, a takega ne, kot je bil v odseku za volilno preosnovo zadnji čas, ko se je šlo za slovenske mandate. Na eni strani je bila zbrana nemška falanga, ki je hotela izrabiti svojo moč, da reši s kočevskim mandatom svojo nemško čast. Na drugi strani pa so bili zastopniki slovanskih strank, ki se najdejo le v izrednih slučajih. In predmet razpore je bil naš mali slovanski narod, stoletno nakoval za trdo nemško pest. A bila je srečna in dobro premišljena taktična poteza dr. Šusteršiča, dr. Gregorčiča, Spinčiča in dr. Kramarša, da so v zadnjem trenutku stopili v dogovor s italijanskimi poslanci ter sklenili sporazumljenje. Velika nevarnost je pretila, da Italijani s pomočjo Nemcev proti vladnemu načrtu in na troške Slovanov dobe 2 mandata na Primorskem, v Istri in na Goriškem. Posrečilo se je napraviti sporazumljenje med Italijani in Slovani. Bistvo tega sporazuma je: Poleg treh slovanskih mandatov v Istri, oziroma na Goriškem po vladnem načrtu dobe tudi Italijani po tri mandate, v Trstu 4 s pogojem, da je mandat v tržaški okolici popolnoma gotov za Slovane in da Slovani dobe v Istri in na Goriškem po tri gotove mandate. Res, da so Italijani v manjšini v obeh deželah, toda pomislimo, da pridobe Slovani v Istri dva, v Trstu enega in na Goriškem tudi en mandat. Obenem pa so se Italijani obvezali, da glasujejo s Slovenci za sedmi mandat na

Štajerskem, kar se je tudi zgodilo. Drugi dogovori, ki so Jugoslovanom le na korist, so še zaupni. Kdor nepristransko premisli ta dogovor na obe strani, mora mu pritrčiti, ker utegne tudi za bodočnost imeti dobre posledice. Vsaj za sedaj je raztrgana nemška-romanska zveza.

PRIMORSKI MANDATI V ODSEKU.

Po dovršeni Kranjski je začel volivni odsek razpravljati o primorskih mandatih. Italijanski poslanec Bartoli se je pritoževal, da vlada ni pravično postopala s primorskimi Italijani, osobito v Istri, ker ni enako razdelila italijanskih in slovenskih volivnih okrajev. Istri bi morali določiti 7 poslancev in sicer bi morali dobiti Italijani z ozirom na davčno moč in kulturo 4, Slovenci pa 3 poslance. Kljub temu pa predlaga, da pomnožijo število italijanskih mandatov le za enega in naj se določi zato število istrskih mandatov na 6. Na Goriškem so oškodovali italijansko posestno stanje, ker so se ozirali le na število prebivalstva, zato predlaga, naj povišajo število goriških mandatov od 5 na 6. Predlaga tudi, naj znižajo število tržaških poslancev od 6 na 5. Poslanec Gabršček pa predlaga, naj obdrže dosedanje število poslancev, določeno v vladni predlogi ali pa naj odgodijo razpravo. Dr. Adler pravi, da ne ugovarja, če znižajo število tržaških mandatov od 6 na 5, dasi nasprotuje to znižanje delavskim koristim. Gavčev načrt je določil Trstu 5 mandatov in zato bi bilo naravno, da se ohrani tudi Gavčeva porazdelitev okrajev. Ker se to ni zgodilo, zato predlaga, naj obvelja Gavčeva porazdelitev okrajev. Poslanec Ivčević izjavi v imenu »Slovanske zveze«, da glasuje za Bartolijeve predloge, ker hoče pospeševati kolikor mogoče volivno preosnovo. Dr. Šusteršič izjavi: Dogovor z Italijani se je sklenil po načelu, da se določi število italijanskih poslancev na 18. Njegova stranka zamore le pod tem pogojem glasovati za predlagane primorske volivne okraje. Nato sklene odsek s 26 glasovi proti 8, da povišajo število poslancev v Istri od 5 na 6 in da določijo število goriško-gradiščanskih mandatov na 6, za Trst pa na 5. Odsek nadalje odobri tudi volivne okraje na Primorskem, kakor jih je predlagal Bartoli.

RAZPRAVA O ŠLEZIJI IN TIROLSKI.

Odsek za volilno preosnovo je začel razpravo o porazdelitvi mandatov v Šleziji. Po daljši razpravi je odobril odsek načrt glede Šlezije. Doselej so imeli v Šleziji 12 mandatov, Nemci 10, Čehi 1 in Poljaki enega. Po vladnem načrtu, ki je bil sprejet, dobe sedaj 15 mandatov v Šleziji in sicer Nemci 9, Čehi 3 in Poljaki 3 mandate. — Sedaj imajo na Tirolskem Nemci 15, Italijani 6 poslancev. Baron Gavčev je predlagal za Nemce 13, za Italijane 8 poslancev; princ Hoenloe za Nemce 14, za Italijane 9, torej je zvišal število mandatov za 2. Italijanski poslanec Malfati zagovarja predlog princa Hoenloe. Dr. Šusteršič pa se odločno protivi italijanski zahtevi, ker dogovor glede Istre in Goriške se je sklenil s pogojem, da Italijani dobe le 18 mandatov. Ker je vsled tega prepira v nevarnosti volivna preosnova, predlaga dr. Šusteršič, naj se razprava o Tirolski predloži. Predlog je obveljal.

HUD BOJ ZA ČEŠKE MANDATE.

Odsek za volilno preosnovo ima zdaj pravzaprav le še nalogo, da reši Tirolsko, Češko in Moravsko. A kljub nastalim težkočam reši odsek še pred poletnimi počitilicami načrt o volivni preosnovi. Ministerski predsednik Bek se je posvetoval dolgo z voditelji strank in uspeh tega posvetovanja je, da dobe bajte Poljaki v Galiciji en mandat za Tirolsko, tudi Rusini dobe še en mandat, po-

tem Nemci na Češkem, Moravskem, Štajerskem, na Dunaju in na Zgornjem Avstrijskem. — Glede volivnih okrajev na Češkem je predlagal poslanec Cipera, naj se sestavijo volivni okraji, izvzemši velika mesta, iz sodnijskih okrajev in naj se določi število poslancev na 125. Čehi naj dobe 75, Nemci 50 mandatov. Toda s tem nikakor niso zadovoljni Nemci, ampak zahtevajo na Češkem 58 poslancev. V odseku za volivno preosnovo je utemeljeval Pergelt zahtevo Nemcev, da povišajo število nemških mandatov na 58. Kramarš je ostro temu ugovarjal in je očital Nemcem, da niso odkriti. Grozil je, da onemogočijo Čehi tako volivno preosnovo, kakor jo zahtevajo Nemci. Nasprotstva med Čehi in Nemci pa hočejo sedaj izrabiti odkriti in skriti sovražnikivolivne preosnove, da jo strmoglavijo. Vlada je delala z vsemi silami da doseže sporazum. Glavni vzrok nemške trme je, ker hočejo popolno izenačenje med nemško-romanskim in slovanskim blokom. Nasprotno so pa sklenili Mladočehi, da za nikako ceno ne opuste svojih zahtev. Mladočehi so se pogajali z agrarci, a posvetovanja so ostala brezuspešna. — Poročajo da je predložila vlada nov kompromis, kateremu baje pritrjujejo tudi Čehi. Nemci bi dobili na Češkem pet, Čehi pa tri nove mandate. Na vladne kroge je vplival Pergeltov predlog kakor bomba, ki lahko razruši vso volivno preosnovo. Novi vladni predlog namerava ustanoviti 25 novih mandatov. Število poslancev bi se zvišalo za 23 novih mandatov od 495 na 518 in sicer: Češka 8 (5 nemških, 3 češki mandati), Moravska 3 (en nemški, 2 češka), Galicija 4 (3 poljski, 1 rusinski), Tirolsko 3 (2 nemška, 1 italijanski), Štajerska 2 (1 Gradec, in že sklenjeni novi sedmi slovanski štajerski mandat), Kranjsko 2 (že sklenjeni kočevski in 1 ljubljanski mandat kot odškodnina za 19 italijanski mandat na Tirolskem). — S Češkega so dobili malone vsi nemški člani odseka za volivno preosnovo grozila pisma. Groze jim, če vzdrže svoje nespravljivo stališče glede volivne preosnove, nastopi prebivalstvo Češke z nasilstvi; stavke, preprečenje žetve po stavki itd.

OGRSKA. — POMAŽARJENJE.

V državnem zboru je naglašal poslanec Pulit, da je napačno, če pomnožuje vlada drž. ljudske šole. Država nima pravice, da se vmešava v verske zadeve, ker politika ne sme vladati cerkve in šole. Jezisovna enota ni koristna Ogrski. Govornik zahteva, naj skličejo srbski cerkveni zbor in izvedejo narodni zakon. Poslanec je takoj odgovoril Apponyi, ki je rekel, da se razvijajo narodnosti lahko posamno in kulturno, a le če se smatrajo za ogrske državljane. Končal je svoj govor, da Ogrska ne sme postati zmes raznih ljudskih mas. Vajda (Rumun) očita vladi, da enostransko pospešuje mažarsko kulturo. Apponyi pravi, da »Južno ogrsko kulturno društvo« nima namena, pomažarjevati, marveč hoče le pospešiti, da se lahko nauče mažarsčine državljani. Zbornica magnatov je odobrila po državnem zboru sklenjene predloge.

CARINSKA VOJSKA S SRBIJO.

Znani kmečki voditelj Lazarovič je izjavil, da mladi srbski radikali najodločneje nasprotujejo carinski vojski z Avstro-Ogrsko. Le nerodnost srbskega ministerstva predvsem pa Pašičevega je vzrok, da so prekinili s pogajanj. Upa, da glasuje večina stranke proti Pašiču. Poslanci dobivajo na stotine pismov, naj končajo carinsko vojsko z Avstro-Ogrsko. Začetkom avgusta prično izvažati češplje, kar nese vsako leto 16.000.000 dinarjev, vsota, ki je izgubljena za Srbijo, ako ne končajo že prej carinske vojske.

DOPOLNILNA DRŽAVNOZBORSKA VOLITEV NA SPODNJEM ŠTAJERSKEM.

Na Spodnjem Štajerskem se je vršila volitev državnozbornega poslanca namesto umrlega Berkša. Izvoljen je bil za poslanca sodni nadsvetnik Voušek, ki je dobil od oddanih 2679 glasov 2518 glasov.

AVSTRIJA GRE DELAT RED V RUSIJO?

Ruski listi poročajo da so merodajni avstro-ogrski krogi volnji pod gotovimi pogoji posredovati pri notranjih nemirih v Rusiji. Proti revolucionarnemu gibanju in proti poljedelskim nemirum nastopijo pa le tedaj, ako bi to izrečno želela Rusija. Če nastanejo poljedelski nemiri v Galiciji, razpolaga Avstro-Ogrska s tremi armadnimi zbori. Gališki namestnik je že vse storil, da zaduši morebitne poljedelske nemire v Galiciji. Na kmečko prebivalstvo je izdal oklic, da vlada ne bo pripustila nikakih nemirov in poljedelskih stavk. Grofu Potockemu so jako dobro znani poljedelski nemiri v Rusiji, ker ima velika posestva v južnozahodni Rusiji. Razni avstrijski in nemški listi to poročilo najodločneje zanikujejo. Sumljivo je, da je pričel avstrijski uradni brzojav točno poročati o nemirih na Ruskem. Menda pripravlja avstrijsko javnost na avstrijsko posredovanje v Rusiji.

DOGODKI V RUSIJI.

Poleg vedno se ponavljajočih revolucionarnih pojavov se je pojavila v Rusiji sedaj še sibirski kuga, za katero je že umrlo več oseb. Osobito pa napada kuga govejo živino, in odredili so že varnostne naredbe, da omeje sibirsko kugo. — Zadnji napadi so prestrašili carja tako, da hoče obdržati sedanjo vlado in da namerava razpustiti državni zbor. — Po vseh gardnih polkih preiskujejo zaradi uporov in nepokorščine moštva. V vojaško ječo so odvedli 200 gardnih kirasirjev, o katerih sumijo, da so revolucionarnega mišljenja. — V Baku razširjajo anarhisti izzivalne listke, ki pozivljajo delavce, naj govore z krogliami in bombami. — V Odesi stavkajo še vedno pristaniški delavci. Štrajkati so pričeli tudi nakladalci premoga, da pokažejo svojo vzajemnost s stavkajočimi pristaniškimi delavci. — Revolucionarski odbor namerava na en dan napasti vse konzulate v Varšavi; vsled tega stražijo konzulatna poslopja močne vojaške straže.

NEMIRI IN NAPADI V PETERBURGU.

Iz Peterburga poročajo, da so priredili 18. t. m. ponoči velike demonstracije pred ječo, v kateri je zaprt morilec generala Kozlova, ki je bil 15. t. m. na cesti umorjen. Zahtevali so naj izpuste napadalce. Množica je šla narazen šele, ko so došle velike vojaške čete. Oblastim je že davno znano za ime Kozlovega morilca, a molče, ker upajo, da dobe še ostale zarotnike. V Peterburgu se pripravljajo baje strašne stvari. V vojnem ministerstvu in pri osrednjih vojaških oblastih so razburjeni in nemirni. Dohajajo poročila, ki ne soglašajo in zato še povečujejo zmešnjave. Boje se, da izbruhne revolucija v carjevi palači! Car se tako boji, da niti svojim dosedanjim stražnikom več ne zaupa. Sam je izbral izmed častnikov svojo telesno stražo in četverna straža obstoječa iz samih zaupnih častnikov, straži vrata v carski palači. Ta skrajna varnostna naredba kaže, v kakem groznem strahu živi ubogi ruski car! — Baje nameravajo merodajni ruski krogi razpustiti državni zbor in razpisati takoj nove volitve po načelih splošne in direktne volilne pravice. — V veroneški guberniji so se uprli kmetje. Kmečka četa, močna več tisoč mož, koraka od posestva do posestva, prepodi posestnike in zažiga gospodarska poslopja. Pozvali so vojaštvo, ki je streljalo. Usmrčenih je bilo več sto kmetov.

Listek.

Lovska povest.

Od tega časa sta minila dva meseca, nastopila je že pozna jesen, a lovci navzlic vsemu posvetovanju in zasledovanju niso mogli dobiti v pest niti enega ptička. V gozdu je bilo vse tiho in nikjer ni bilo čuti strele. Gozdar je noč in dan oprezoval po hosti, a tudi on ni zapazil nič sumljivega. Zdelo se je, kot bi bili tatinski lovci zvedeli za gozdarjeve ukaze in opustili svoj nevarni posel. Lovcem se je to zelo dopadlo in pozabili so skoraj že na vso nevarnost.

Mejač in Mlakar sta se pogosto dobila pri steklenici vina in se prav dobro zabavala.

A neko nedeljo je Mejač zaman pričakoval Mlakarja. Bil je navadno precej točen, a danes je minevala ura za uro, a ga še ni bilo od nikoder. Mejač je postajal zamišljen. Pogledoval je skozi okno, hodil ven pred hišo, čakal in čakal, a Mlakarja le ni bilo. Mejač je bil v vedno večjih skrbih. Gosti so ga tolažili, da morda nima časa, morda je kaj obolel itd. A Mejač jih je zavrnil:

»Dvajset let že poznam Mlakarja in vem, da ga ne spravi vsaka hladna sapica v posteljo, bolan vem da ni, a bojim se upravičeno, da se mu je kaj hudega zgodilo. Stavil bi glavo, da ima opraviti v gozdu z divjimi lovci.«

»Ti, Jože,« dejal je gostilničarjevemu hlapcu, »skoči k Mlakarju na dom pa pozvedi, zakaj ga ni danes semkaj. Če je bolan, ga grem takoj obiskat.«

Jože se je hitro odpravil na pot in urno stopal proti Mlakarju, ker je vedel, da ga bo Mejač zelo nestrpnostno pričakoval nazaj.

Mlakarja je bila sama doma.

»Sama ne vem, kje je danes,« dejala je Jožetu v skrbih, ko je povedal, po kaj je prišel. »Pred eno uro je prišel sem gozdar iz Borovca in dejal, naj moža nocoj nikar ne pričakujem domov, ker je zasledil v gozdu nenavaden plen. Če bi pa prišel sem kdo Mejačevih, naj sporočim, da naj bo on pripravljen jutri zjutraj na lov. Še pred dnem naj pride jutri na Šiškovec, kjer bo zbiralšče.«

Jože je iz vsega govorjenja spoznal, da se v gozdu res nekaj kuha. Nič kaj ga ni to razveselilo, a pomagati ni mogel. Hitel je nazaj v gostilno in sporočil Mejaču kar je zvedel.

Temu se je zmračilo lice. »So že tu, ti nepridipravi. Da bi jih — — —! — Jože, pojdeš z menoj?«

»Zakaj pa ne?«

»Dobro, izpij ga na moj račun kozarček, da boš bolj pogumen.«

Tudi Mejač sam je še poklical pijače, a videlo se mu je, da so njegove misli že vse drugje. Kmalu sta s hlapcem vstala in odšla.

Napotila sta se proti Mlakarju. Zunaj je bilo hladno in sneg je naletaval. Mlakarica je ponujala prišlecema večerjo, a Mejač jo je odločno zavrnil, češ, da se mu ne

ljubi. Rekel je, da bota s hlapcem tu prenočila, ker odideta takoj po polnoči na lov. Tudi vleči se ni maral na posteljo, temveč pripravljal je strelivo in snajžil puško zase in za hlapca, nato pa se je nekoliko vlegel k peči. Kmalu po polnoči je vstal, poklical Jožeta, mu dal puško in kmalu sta bila sredi gozda. Sneg je bil že pobelil zemljo in hladni veter je pihal skozi gole veje.

Mejač je peljal seboj na vrvihi psa, ki je tiho stopal zraven njega.

»Le tiho in oprezno, danes boš še podil zajce in morda še kaj drugega,« govoril mu je prijazno in ga pogladil po glavi.

Pes je zamahal z repom in se stisnil k gospodarju, kot bi bil razumel njegove besede. Saj tudi noben pes ni tako udan svojemu gospodarju, kot ravno lovski. Za svojega gospodarja je pripravljen pretrpeti vse, tudi od njega prenese vse.

Opresno in tiho sta stopala naša dva znanca dalje, oba z nabitimi puškami v rokah. Mejač je mislil na Mlakarja, ki se je brez dvoma spoprijel s tatinskimi lovci. Kako se mu je godilo? Je-li padel on ali kdo drugi? Tesno mu je bilo pri srcu in dasi se je po navadi v gozdu vedno razvedril, če je bil še tako slabe volje, je ostal danes čemer in resen.

V gozdu se je že nekoliko danilo, ko sta se bližala svojemu cilju. Mejaču se je zazdelo, da bo bržkotne na tem kraju in ob tem času lov na »dvonožno divjačino« brezuspešen. Šiškovec je kraj, kamor je Mlakar pogosto zahajal, a nikoli ni tu zasledil kakega tatinskega lovca. Ti so že dovolj prebrisani, da si poiščejo bolj varnih krajev.

Jože in Mejač sta dospela na majhno planjavo. Pes je postal nemiren. Začel je vohati po tleh in skakati. Mejač mu je zažugal, naj bo tiho, in skočil za drevo. Napel je puško in čakal. Pes je stal kakor pribit in zrl nepremično v nasprotno goščavo. Bil bi se že rad spustil proti oni strni, a gospodar ga je še vedno držal na vrvihi. Nekaj časa je bilo vse tiho. Kar poskočil pes, zalaja in se spusti proti goščavi. V tem se zablisne, strel zagrmí in filaks se je valjal bolestno cvileč v svoji krvi.

Mejač se je stresel, a le za trenotek. Hitro je pomeril v kraj, od koder je počel strel in sprožil. Nekdo je zastokal, zašumele so veje po drevju in začuli so se koraki. Mejač je nabasal puško in čakal. V tem se je pokazala za drevjem moška postava. Mejač je dvignil puško k licu, a v tem hipu je začutil nepopisno boleost v prsih in se zvrnil na tla. Jože, videč Mejača na tleh, je priskočil k njemu, ne menječ se za nevarnost, ki je pretila lahko tudi njemu.

Mejač je bil zadet v trebuh in kri se je kar curkoma vlivala iz rane. V daljavi se je začul lovski rog. Jože je zatrobil in začel klicati na pomoč. Kmalu je priletel k njemu gozdarjev pes in za njim gozdar in Mlakar.

»Kdo je streljal?« vpil je gozdar že od daleč.

»Divji lovci in Mejač. Mejač je ustreljen.«

(Dalje prihodnjič).

Zlatomašnik prelat Janez Rozman. 1856 — 1906.

Vsi ga poznamo. Ni da bi pisali njegov življenjepis. Deset števil in sedem imen — to se pozabi, njegovo življenje pa je živo in govori z velikimi besedami v vsako dušo.

Veliko je mladega naraščaja, katerim je on vsadil krepko kal dobrega življenja v rahlo grudo nežnih src. Veliko je mladega naraščaja, ki jim je on bil izvrsten vodja in učitelj in ki so tako nadaljevanje njegovega lastnega plovitega življenja. Že kot petindvajsetleten duhovnik — ves poln mladostnega ognja in krepkega zdravja — je nastopil svojo službo kot katehet v Kočevju, kjer je tudi deloval štiri leta. Pod njegovo skrbno roko se je mladina krasno razcvetela: kjer je bilo treba, je zalil, tukaj je oprl mlado drevesce, tam vzravnal, tu zopet obrezal. In isto delo je nadaljeval potem v Ljubljani skoro dvajset let kot katehet in šolski vodja. Vse svoje velike, mlade sile je žrtvoval mladini in nebo je prililo svojega blagoslova. Sedanji prelat mora imeti veselo zavest nezapravljenega življenja, ker se delo nekdanjega kateheta Rozmana v rodovih bogato obrestuje.

Z Janez Rozmanom je prišlo pomladno solnce kakor apostol ljubezni in usmiljenja je oznanjal milost in odpuščanje, pred njegovim toplim pogledom se je tajal led strahu in duševnega nemira. Apostol milosti je delil stotisočim odpuščanje in spovednici, stotisoč se je vračalo potolaženih in pomirjenih vsled njegovih dobrohotnih besed. Nešteto bolnikov je

spremil z varno roko do bregov večnih rek in njegove krepke besede na prižnici so vdano sprejemala žejna srca. Njegove radodarne roke so obdarovale nešteto siromakov in utrile mnogo grenko solzo, ki jo je iztisnila skrb zacemento mnogotero rano ki jo je usekalo gorje.

In še sedaj je on tak med nami. Kamor stopi njegova krepka postava tu kjer se za blišče njegovi srebrni lasje, tja pride blagoslov in sreča in zasije solnce radosti. To je vrhovni vodja naše Vincencijeve družbe.

Bilo je to pred dobrimi desetimi leti, ko je bilo naše društveno življenje še v tesnih povojih in ko so bili zelo redki zlasti tisti, ki bi razumeli delavsko vprašanje. Janez Rozman tedaj že več kot šestdesetletni starček, je dobro razumel to, česar niso mogli umeti mnogi mlajši duhovi. Sprejel je predsedstvo »Katol. društva za delavke«, in da je jubilar dober predsednik, priča živahno gibanje tega društva.

Krasno prenovljena cerkev sv. Jakoba je spomenik njegovega življenja in mnoga pota do farne cerkve in do župnišča, ki so jih utrle trudne noge trpinov, govore o njem.

Dobil je obilo častnih naslovov, zablestel mu je na prsih zaslužni križec, sivo glavo mu diči sv. mitra.

Njegovo življenje je lepše nego dragoceni prstan in lepa mitra in vsi ponosni križci.

Tako stoji on pred nami otroki kakor gorski velikan, temno pokrit s srebrnim snegom in ožarjen z zarjo zahajajočega življenja.

Naj bi ga dolgo ožarjala večerna zarja!

V nedeljo je praznovala št. Jakobska fara zlato mašo svojega župnika, preč. g. prelata kanonika Janeza Rozmana tako, da ni po-

čistila samo zaslužnega g. prelata, ampak ta slavnost je bila v veliko čast tudi njej sami. V sedanjem času, ko se z umetno uprizorjeno gonjo poizkuša širiti mržnja proti duhovščini so sredi Ljubljane vsi ljudski sloji počastili služabnika Gospodovega na tako sijajen način, da ne pomnimo slavnosti v Ljubljani, pri kateri bi prebivalstvo tako enodušno, neprisluseno, brez »komande« dajalo izraza svojim čutilom, in pri kateri bi bile ulice tako impozantno okrašene z zastavami, kakor pri slavnosti zlate maše g. prelata Rozmana.

Iz cele Ljubljane so se v soboto in v nedeljo vsipale množice v faro št. Jakobsko. Vse je govorilo, kako veličastno št. Jakobčani manifestirajo ljubezen in hvaležnost, do v službi zanje osivelega svojega dušnega pastirja. In res prekrasen je bil pogled na št. Jakobsko faro! Od prvih hiš Starega trga dalje vse ulice v zastavah, okna okrašena. Razven treh hiš nobena hiša v celi fari brez zastave! Kaj takega se v Ljubljani sicer ne vidi, tako Ljubljana pri nobeni veliki slavnosti ni bila okrašena, kaj še-le pri kakem jubileju! Iz tega pa sledi, kako resnično ljubijo št. Jakobčani svojega župnika in kako plemenito prebivalstvo je v fari Šentjakobski!

Nimamo prostora, da bi vso slavnost podrobno popisali. Skratka: bakljada in sere-nada, cerkvena slavnost, poklonitev deputacij, vožnja v »Union« in banket tamkaj, pa večerna veselica vse se je vršilo tako sijajno in slovesno, da kaj podobnega še nismo iz lepa videli. In »ljubljenec Ljubljančanov« je zaslužil to! Naj ga ljubi Bog še dolgo ohrani pri življenju!

Razgled po domovini.

Deželni predsednik kranski si je ogledal tudi Bohinjsko Bistrico. Ogledal si je cerkvico ob jezeru, župno cerkev ter obiskal ondotnega g. župnika Pibra. Vsa Bistrica je bila ob tej priliki okrašena z narodnimi in cesarskimi zastavami.

Prvo novo mašo v Babinem Polju pri Ložu bode pel 29. t. m. frančiškan č. p. Miško Troha. V tej vasi še ni bilo nikdar nove maše.

Odlikovanja. Povodom otvoritve nove železniške proge Jesenice-Gorica-Trst je pre-svitli cesar odlikoval z zlatim zaslužnim križcem sledeče gospode: župnika Pibra iz Bohinjske Bistrice, blejskega župana Peter-nela, gorjanskega župana Jakoba Žumra, zdravnika na Jesenicah dr. Kogojca; s srebrnimi zaslužnim križcem bistriškega župana Arha in župana Burjo iz Bohinjske Bele.

Gimnazijci, ki so revni, pa v zgledni ter imajo dobro izpričevalo, dobé, kakor smo iz-vedeli, tudi prihodnje šolsko leto brez pla-čeno lično stanovanje, hrano in skrbno vzgojo v »Dijaškem domu« misijonske družbe pri cerkvi presvetega Srca Jezusovega v Ljubljani. — Sprejemajo se dijaki, ki so vsaj prvi gimnazijski razred že dovršili in si-ker v prvi vrsti taki, ki imajo željo, vstopiti pozneje v družbo misijonarjev sve-tega Vincencija Pavljanskega in se posvetiti v tej družbi misijonskemu delovanju v Avstriji, zlasti med Slovenci. Lastnoročna spisana pro-šnja za vsprejem s e n a s l o v i n a »č. g. pred-stojnika misijonarjev v Ljubljani, Metelkove ulice 3.«

V Trzinu so izvolili naši možje za župana g. Miha Colnarja, posetnika. Novi župan je naš somišljenik. Njemu v čast so pokali to-piči, kar je seveda žalostilo prejšnjega libe-ralnega župana. Novemu županu kličemo: Na mnoga leta!

Na vojaške vaje v Rakek je odkorakal 19. t. m. iz Ljubljane 27. pešpolk. Tu ostane do 20. avgusta, 21. odkoraka v Postojno in potem koncem avgusta na velike vaje pri Brežicah in Velikih Laščah.

Visoki obiski. Goriški nadškof in metro-polit dr. Sedej je obiskal pretekli teden ljub-ljanskega knezoškofa dr. Jegliča. — Krški škot dr. Anton Mahnič se je mudil pretek-le dni na obisku lavntinskega knezoškofa dr. Mi-haela Napotnika.

Liberalci se jako jeze na dr. Šusteršiča, ker se noče z njim posvetovati glede volilne reforme. Ta zahteva liberalcev je skrajno pre-drzna. Na vse mogoče načine o napadali in sramotili dr. Šusteršiča po svojih listih in se-daj pa hočejo, naj se razgovorja in posvetuje z njimi! Čudno se svet suče! Člani liberalne klike naj si za vselej zapomnijo: da so po svo-jem grdem ravnanju izgubili pravico pritoževati se, če jih dr. Šusteršič prezira.

Belokranjski župani gg. Matiašič, Nema-nič in Šuklje so izrekli zahvalo našemu ne-utrudljivemu poslancu g. dr. Ivanu Šuster-šiču za njegov odločni nastop v delegacijah, v prilog belokranjske železnice.

Župan — konkurent mestni občini. Ljub-ljanska plinarna je prišla v slovenske roke. To je veselo dejstvo. Za načelnika ji je izvoljen ljubljanski župan Ivan Hribar, ki je postal s tem konkurent mestni elektrarni. To je pa sitno dejstvo. Ljubljanska elektrika je že se-daj dražja kot žafran, in mnogi odjemalci jo že mislijo zamenjati s plinovo lučjo. Zdaj, ko bo Hribar delal dobičke s plinarno, težko, da bi elektrika postala cenejša. Kako vse drugače je znal dunajski župan dr. Lueger urediti mest-no razsvetljavo! Posebno plinarno, ki je prej odirala mesto, je nadomestil z občinsko pli-

narno, ki proizvaja danes poceni najkrasnejšo luč. V Ljubljani bomo pa po starem naprej fu-rali — Drago pa slabo! Zdaj je seveda še manj upanja, da bi se izplačali stotisočaki, ki jih je vtaknila mestna občina v silno drago elektrarno.

Mestna občina ljubljanska bo menda opu-stila prodajo mleka. Pri prodaji je baje dopla-čala 6000 K. Prav se ji godi. Kmetu ni privo-ščila tistih par krajcarjev, katere je zahteval, sedaj pa naj sama trpi primanjkljaj.

Izvrševalni odbor vseslovenskega krščan-sko-socialnega delavstva je poslal sledeče pri-poročeno pismo županu ljubljanskemu Ivanu Hribarju: Od izvrševalnega odbora vseslo-venskega krščansko-socialnega delavstva ljubljanskemu županu! Zastavil ste že pred mnogimi meseci svojo župansko besedo, da pride volilna reforma za ljubljanski občinski svet v »eni prihodnjih sej« na vrsto. Izdelali ste načrt volilne reforme za občinski svet. K posvetovanju o tej reformi nismo bili povab-ljeni zastopniki delavstva, ki je v prvi vrsti interesirano pri tej reformi. Tudi ni doslej še prišel načrt v razpravo. Zastonj smo že na dveh shodih, ki so se vršili zadnje dni v Ljub-ljani zaradi volilnih reform pričakovali ljub-ljanskega župana. Za petek zvečer sklicuje na-rodno-napredna stranka, kater načelnik ste ob tem času Vi, javni ljudski shod v »Mestnem Domu«. Zato Vas, sklicujoč se na Vašo župan-sko besedo, pričakuje delavstvo na tem shodu, da se izjavite in da slišite voljo delavstva glede volilne reforme. Po Vašem ravnanju bo delavstvo uredilo svoje nadaljne korake. — V Ljubljani, dne 17. julija 1906. — Za izvrševalni odbor vseslovenskega krščansko-socialnega delavstva: Josip Gostinča, l. r., t. č. predsed-nik; Ivan Nep. Gostinčar, l. r., t. č. tajnik.

V mašnike je posvetil prevzvišeni knezo-nadškof goriški v nedeljo, dné 22. julija naslednje gg. bogoslovce: za goriško nadškofijo: Fran Ballaben iz Brume, Benedikt Drius iz Kormina, Josip Kos iz Nemškega Ruta, Ivan Reščič iz Gorice, Krist. Tomšič iz Gabrij pri Rubijah; Val. Venier iz Ajela, Štefan pl. Posarelli iz Avč; za krško škofijo: Iv. Grškovič, Fr. Krivičič; za tržaško škofijo: Ant. Križman, Sim. Sironič; iz kapucinskega reda: br. Bonav. Savec. Sveti obredi so se vršili v stolnici ob polu 8. uri zjutraj.

Premiul je v torek ob 3. uri zjutraj v frančiškanskem samostanu na Kostanjevici fr. Kamil Černuta. Pokojnik je bil rojen v Logu na Goriškem l. 1836. Preživel je samostanu skoraj 50 let. Pogreb je bil v sredo. — R. I. P.

Javni ljudski shod se je vršil po porazu liberalcev v »Mestnem Domu« v nedeljo 15. t. m. na vrtu Hafnerjeve pivovarne v Ljubljani.

Triller snubil na tem shodu socialno demokracijo. Milo jo je prosil, naj pomaga liberalcem v boju zoper »Slovensko Ljudsko Stranko«, a opravil ni nič. Dr. Tavčar je pa v svojem kratkem govoru bridko tožil, da hoče naša stranka udušiti liberalce, da se mora braniti, ko se gre za življenski obstoj liberalizma na Kranjskem, povedal je tudi to novico, da je on sam jako dober človek. (Če je to zadnje res, ne vemo, saj proti Resmanu, čegar sina je dr. Tavčarjev študent ustrelil, se ni izkazal kot dobrega človeka.) Koncem shoda je bila sprejeta soglasno resolucija za splošno, tajno in enako volino pravico. Dr. Tavčar in dr. Triller sta jo žalostno odkurila pred glasovanjem. — To je bil tekem enega tedna drugi poraz liberalne stranke v Ljubljani.

Sklep šolskega leta v zavodih sv. Stanislava se je v soboto 14. t. m. izvršil na prisrčen način. Ker se je zaključilo ravno prvo leto, ni smel biti konec tako navaden, da bi bili gojence samo po abecedi klicali in jim vročili

da je poročilo samo najlepša zavrnitev napadov. Vodstvo šentvidskih zavodov na časnikiarske napade načelno ni nič odgovarjalo, držeč se načela: Dobra reč se sama hvali. — Ne bomo podrobno kritikovali prireditve, s katerimi so prvič gojenci zaključili delo enega leta, dasi so gojenci svojo stvar izvršili veskako mnogo bolje, kakor bi kdo pričakoval od dečkov. Opozarjamo samo, da je že to veliko vredno, ker je bilo precej prvo leto mogoče, takšno predstavo prirediti. — Posebno pozornost je vzbujalo to, da imajo gojenci tako od solnca zagorele obraze, kakor bi živeli vedno na prostem. Otrokom toliko gibanja dovoliti, pa vkljub temu z učenci, ki niso sami izbranci, vendarle v toliki meri zadostiti zahtevam šole, to je brez dvoma umetnost.

Sv. oče Pij X. so pisali lepo pismo svojemu »ljubemu sinu« — kakor ga nazivljejo v pismu — mil. g. zlatomašniku in prelatu Ivanu Rozmanu, št.-jakobskemu župniku. V tem pismu mu čestitajo k izredni slovesnosti zlate maše in podeljujejo pravico, da sme podeliti 22. t. m. vernikom papežev blagoslov. Mil. g. prelat ga je podelil na dan svoje zlate maše vernikom, ki so napolnili mestno župno cerkev do zadnjega prostorčka.

Prevzvišeni gospod dr. Franc Sedej nadškof goriški je izdal pred tednom krasno pastirsko pismo svojim vernikom. Vsebina temu prvemu listu je: organizacija, zakon in šola. Najprej kliče katoliško goriško ljudstvo k ednosti in pravi: **Zadnji čas je da se zdramimo iz svoje mlačnosti ter zedinimo in organizujemo za skupno katoliško delo, drugače postanemo robovi in tlačani naših sovražnikov in zgodovina bode za nami pisala: Nastala je bila tedaj nova doba z veliko nalogo in resnobnimi načrti, našla pa je na Goriškem nesložno, nebrizno ljudstvo ter je šla mimo njega brez sadu k drugim narodom.** Pastirski list govori dalje o zakonu in o šoli. Nadškof obeta, da bo s pomočjo ljudstva ustanovil **malosemišče z gimnazijo.** Slednjič pa pozivlja: H koncu Vas, ljubljani v Gospodu, prosim, da nasproti preteči nevarnosti tako imenovane svobodne šole storite svojo krščansko dolžnost. Obramba mora odgovarjati napadu: društvo proti društvu, zborovanje proti zborovanju, časnik proti časniku, volitev proti volitvi, prošnja proti prošnji. **Pristopajte torej k društvom, ki delujejo in se potegujejo za katoliški značaj ljudske šole, udeležujte se njihovih zborovanj; berite tozadevne spise; in časopise; vdeležujte se vestno vseh volitev v občinska zastopstva, v deželni in državni zbor.** Ne pozabite da je Vaša dolžnost vdeležiti se volitev. Kdor voli slabe občinske zastopnike in poslance, je soodgovoren za vse ono slabo, katero sklenejo dotični poslanci. Brezverski poslanci bodo gotovo glasovali za svobodno, brezversko šolo in za postavbe zoper katoliško Cerkev. Nasledek bo, da bode te morali poleg državnih šol zidati in vzdrževati še svoje katoliške šole, cerkve in duhovne. Časi so hudi. A ne bojte se sovražnikov! Oni, ki je premagal peklo in celi svet, bo premagal tudi današnje sovražnike Cerkve. Čujte in molite! Pomagajte si sami in Bog bo Vam pomagal. Te besede našega metropolita so se nam zdele tako važne, da smo jih ponatisnili. Saj veljajo tudi nam. Ravno pri nas je učiteljstvo najbolj nasprotno cerkvi in načelnik učiteljske »Zveze«, znani Jelenc, je v Šoštanju izjavil, da mora »Zveza« slediti isto pot, kakor brezversko društvo »Svobodna šola«. Proti tem nakanam se moramo postaviti v bran.

Otoče-Brezje. Na postaji Otoče, kjer izstopa vsako leto mnogo tisočev romarjev, napravljata državna železnica čakališče, ki bo veliko in prostorno, kakor — majhna dryarnica. In za tako kolibo so morali prispevati bližnji občanje in cerkev na Brezjah! Kje bodo ča-

Zlatomašnik preč. gospod župnik-prelat Janez Rozman

Sklicali so shod socialni demokratije. Prišlo je na shod okoli 1000 oseb vseh treh strank. Priomastila pa sta tudi dr. Tavčar in dr. Triller. Voditelj socialne demokracije **Kristan** jima je bral dolge levite. V svojem govoru je dokazoval, da so liberalci nasprotniki splošne volivne pravice, ker vedo, da bodo izginili potem s površja, zavrnil je liberalne laži o izdajstvu štajerskih in koroških Slovencev, ki bodo dobili po novih volitvah več poslancev nego jih imajo sedaj, obsodil je tudi lažljivo pisavo »Slovenskega Naroda«, ki je prav ostudno lagal v poročilu o javnem ljudskem shodu v »Mestnem Domu«, kjer so bili liberalci prav pošteno nabiti. Klaverno sta morala poslušati dr. Tavčar in Triller ta očitanja. Sicer je dr.

izpričevala, drugega pa nič. Po sveti maši, ki so jo darovali Presvetli, so gojenci v veliki dvorani pokazali, da so se učili tudi kaj takega, za kar niso strogo zavezani. Deklamacije, petje, godba, predstava igre »Najdenček« — vse to je pričalo, da so gojenci v minulem šolskem letu čas dobro porabili. Ne bomo kar splošno hvalili uspehov, ki so jih šentvidski gojenci v soboto pokazali. Kajti lahko bi nam kdo očital: »Hvalite zato, ker ste zavodom naklonjeni.« Sicer si vsakdo lahko sam napravi sodbo o letošnjem delovanju zavodov. Naj si kliče v spomin, kaj so tekem letošnjega leta nekateri listi pisali zoper zavode. Potem naj te napade primerja z letošnjim letnim poročilom šentvidske gimnazije. Videl bo,

kale ob neugodnem vremenu stotine ljudi? Ali povci slovenskih romarjev nič ne veljajo? Ali se bo vpoštevala splošna želja tisočev, da se ondi napravi napis Otoče-Brezje, ker je na Otočah samo zaradi Brezja največji osebni promet na vsej progi? Zakaj ne ostaja sedaj ob nedeljah in praznikih vozeči prvi zjutranji vlak na Otočah? Drugod se vse stori za udobnost potujočega občinstva, in pri nas? Ali se romarji vozijo mar brezplačno? In kdaj se bomo Slovenci vozili po svoji zemlji s slovenskimi ali vsaj povsodi z dvojezičnimi voznimi listki? Državna železnica ima od postajališča Otoče več dohodkov kakor od vsake druge postaje, zlasti tudi več kakor od Bleda, a vendar ima Bled lepo štacijsko poslopje, Otoče pa nič. Človeku se ubogi romarji v srce zasmilijo, ko jih vidi na Otočah ob vsakem vremenu posedati in trpeti po hladovih in golih tleh! Tako brezobzirnost bi v nemških krajih plačali s tem, da bi uto, v kateri se izdajajo vožni listki razdrli in razbili.

Vojska na Daljnem Vzhodu. Te dni smo razposlali zadnji snopič tega dela. Dobijo se pa še vsi zvezki za sedaj ne vezani, v kratkem pa tudi vezani. Naroča se kar pri upravnistvu »Dom in Sveta« v Ljubljani.

Razglas o sprejemanju blaga na železnicih. Od dne 23. julija 1906, to je od dneva otvoritve državne proge Jesenice-Gorica-Trst so v Trstu sledeči z oddajo in sprejemom blaga poslujoči železniški uradi: Trst c. kr. drž. železnica,*) Trst južna železnica, za promet v carinskem ozemlju. — Trst prosta luka c. kr. drž. žele., Trst prosta luka juž. žel., za promet v carine prostem ozemlju. — Trst Škedenj, Trst-Sv. Sava, za promet v carinskem ozemlju. — Za carinsko ozemlje poslujoči uradi sprejemajo oziroma oddajajo vsako blago carinskega ozemlja ne glede nato ali se isto prevaža po državni ali južni železnici, v kolikor ni določenih izjem v »Pojasnilih in določbah za promet s Trstom«. Natančneje določbe pravice v Trstu poslujočih žel. uradov imajo »Pojasnila in določbe za promet s Trstom.«

*) Na novi postaji Trst c. kr. drž. žel., stara postaja Trst-Sv. Andrej se je opustila.

Gorenjske novice.

Iz kamniškega okraja.

g V Kamniku je dalo županstvo razglasiti po mestu, naj v mesecu juliju dajo izprazniti vsa stranišča in gnojnice, kateri še tega niso napravili. Večje kozle je menda res težko streljati. Sedaj ko je največ letovičarjev, naj se okužuje zrak, med tem ko se preje, ko ni bilo še tujcev, noben zmenil ni. Društvo za promet tujcev pozivljemo, naj resno nastopi proti dr. Krautu, ako hoče, da ne bodo vsled tako nespametnega ravnanja še tisti gosti, ki so prišli, odšli.

g **Strašansko ošabnost** ima kamniški žlajdar. Ko je prišla k njemu neka ženska v prodajalnico in zahtevala nekaj, zadere se v svoji zmanj surovosti, ker je videl, da je prišla že iz neke druge prodajalnice: »Kjer si drugo kupila, pa še to poišči.« No, bi ga kmalu minulo, ako se vsi ljudje prično zavedati, da je s takim človekom najbolj nič opraviti imeti.

g **Kamniški liberalci** so priredili preteklo nedeljo misijon na Vranji peči. Nekdo, o katerem tega ne bi bili pričakovali, se jim je javno zahvalil. Bravo!

g V nedeljo bo priredilo društvo »Kamniški« v Kamniku vrtno veselico na vrtu hotela Fischer. Na sporedu je petje, tamburanje,

šaljivi prizori, igranje na violino in šaljiva pošta.

g **Jako netaktno** postopa s strankami tukajšnji postajni načelnik Repar. Kakor čujemo, se je vložilo že več pritožb proti njemu. Tako je tudi prav. Mar misli, da smo mi radi njega tukaj in ne on radi strank. Več prihodnjic.

Iz raznih krajev Gorenjske.

g V vasi Dol pri Sori je gorelo pri štirih posestnikih; požar jim je uničil hiše, poslopja, žito itd. Zažgali so otroci.

Dolenjske novice.

Iz litijskega okraja.

d **Zagorje ob Savi.** Žrtev alkohola. Martin Fani iz Ogrskega je bil mnogo let nastanjen v Potoški vasi pri Zagorju. Hodil je okrog kot piskrovezec do Ljubljane in do Kamnika. V soboto, 14. julija se je bil spet povrnil zdrav domov. Drugo jutro pa so ga našli v Potoški vasi mrtvega. Ležal je na obrazu kraj ceste v plitvem jarku, kamor ga je vrgla pijača, da se ni mogel več pobrati. Star je bil 63 let in sicer pošten mož, — če bi tega nesrečnega žganja ne bilo. V žepu je imel še okrog 7 gl. denarja.

d **Sava.** Na Savi kaj lepo napredujejo v cerkvi. Napravili so dva krasna stranska altarja, katera je izdelal lepo Campidell v Beljaku. Zasluge zanj imata sedanjí g. župnik in prejšnji administrator g. A. Jarc. Delo je vsacemu všeč. Sedaj bodo popravljali zvonik, cerkveno streho in okna v župnišču.

d **Osebnosti.** Njegovo Veličanstvo je imenovalo preč. g. dekana A. Žlogarja za kanonika v Novem mestu. — Na ljudski šoli v Šmartnem je postal začasni učitelj učiteljski kandidat g. Emil Tomšič iz Trebnjega. Na lastno prošnjo je upokojen c. kr. davkar v Litiji g. Kummer.

d **Drobne novice iz Šmartna.** Popravljali bodo Brinjak, ki je že res popravje potreben. Čuda, da se ni pojavila še radi te pijače nikaka kužna bolezen. Sedaj pobirajo za to pri posestnikih prostovoljne prispevke, ker je občinska kasa prazna. — V šmartinski fari so se že začele najprej razporoke, seve brez sodišča, še predno je zakon v državnem zboru sklenjen. Dva liberalca ste že ženi zapustile. — Glas vpljočega v puščavi je lesen mostič med Rusom in Repino. Prav nevarno, da se ne bi kdo na njem noge zlomil, kar bi se bilo zadnjič kmalu pripetilo. Tukaj je treba prav nujnega popravila. Občinski možje na noge za Šmarčane uboge! — Čujemo, da misli šmartinska vas porabiti denar od semnjav za vaško olepšavo. O tem bomo še govorili.

d **Predilnica pri Litiji.** Nalašč smo čakali nekaj tednov in nismo precej objavili kričečih stvari o postopanju vodstva te tovarne do delavstva, češ, da se bo bogati Schwarz spreobrnul in poboljšal, ker ima tako lepe izgled v Križarkah v svoji bližini. A mi smo se zmotili. V fabriki je postopanje čimdalje huje, kakor bi hotel g. Schwarz s silo doseči, da dobi dosti delavk. Le par slučajev za danes. Neka dekle I. P. je skozi 12 let pri njem delala in mu nabrala tisočake. Kar naenkrat se izmislil g. vodja nekega dne, da mora precej na drug edelek, katerega dela seveda ni bila vajena. Navada je sicer, da se da odlok 14 dni, da gre na novo delo ali pa odpove. Dekle se brani, a Schwarz sili, sicer pa pravi: »marš, marš!« Ona uboga, a seveda zahteva, ker je bila spojena, obračun in delavsko knjižico. Te seve ne dá, pač pa utrga na plači meni nič, tebi nič:

4 krone. Stvar je prišla celo pred sodnijo, kjer so oholemu bogatstvu povedali, da je tudi delavka človek, ne pa kak »marš«. Torej »marš«, to je v tej fabriki penzija za 12letno zvesto delo. In takih slučajev je na kupe! — Neka druga delavka je delala ves teden, vsaki dan po 1 ur torej 66 ur, a ko je prišel račun, je dobila M. R. (ime na razpolago) — 90 vinarjev, reci: devetdeset vinarjev av. v. Malo več kot vinar za uro! — Dekla delavka iz Velike doline je dolgo časa delala, a je dobila pri obračunu komaj toliko, da se je domu peljala. — Ko so brale Schwarzev inšert delavke v »Domoljubu«, kjer se jim ponuja 11 do 13 vinarjev na uro, so vzklile: »O ko bi bilo vsaj polovica res 5—6 vinarjev, pa bi bile mnoge zadovoljne!« — Opozarjamo vso slovensko javnost na razmere v tej tovarni, kajti časi paganski se vračajo. Obrnili bomo vsq pozornost tej tovarni. Delavke pa prosimo, naj nam enake slučaje kar v pismu sporoče na »Domoljuba«, ki bo kot ljudski list vedno stal na strani trpečega človeštva nasproti — bogatim izkoriščevalcem.

Iz kočevskega okraja.

d **Kmetiska zveza v kočevskem okraju** naznanja, da je njen načelnik prejel od deželnega odbora sledeče pismo: »Na vaše vprašanje z dne 9. maja letos odgovarja podpisani deželni odbor, da je deželna blagajna dobila

Avstrijski prestolonaslednik Franc Ferdinand.

nalog, povrnuti krošnjarem deželne doklade h krošnjarskemu davku, kakor določa deželnega zbora sklep. Krošnjarem se je v to svrhu zglasti s krošnjarskimi knjižicami pri deželni blagajni; tisti krošnjarji pa, katerim ne kaže hoditi v Ljubljano, lahko pošljejo svoje knjižice deželnemu odboru, ki bode knjižice po uradni porabi vrnil, denar pa poslal županstvu krošnjarjevega stalnega stanovanjskega naročilom, da se dotični znesek izroči upravičencu proti potrdilu. — Deželni odbor kranjski v Ljubljani, dne 16. julija 1906. — Detela, deželni glavar.« — Krošnjarem priporočamo izročiti knjižice dotičnemu županstvu, ki naj jih pošlje deželni blagajni v Ljubljano poštne prosto.

d **Kmetiska zveza bo zborovala v nedeljo** dne 12. avgusta popoldne pri Novi Stifiti. Pred zborovanjem ob treh bo govor v cerkvi in litanije, ob štirih pa shod zunaj pod lipami. Skrbite, da bo udeležba velika.

d **Struški župnik gospod Kerin** gre v kratkem v Boštanj. V Strugah je ustanovil posojilnico. Bil je neumoren v svojem poklicu in skrben pospeševatelj poštenega napredka. Na

njegovo mesto pride g. kaplan Golf iz Dobreč-poli.

d Okrajni zdravstveni zastop v velikolašnem okraju je izvolil za načelnika župana Fr. Mustarja iz Kompoli.

d Nove ceste dobe nekateri kraji na Kočevskem. Borovec se bo zvezal s Kočevsko reklo vasi polomske fare pa na eni strani proti Kočevju, po drugi strani pa na Struge do okrajne ceste. Kraje si je ogledal nadsvetnik gospod Klinar. Spremljal ga je deželni poslanec g. Jaklič.

d Zlato žensko uro izgubila je pretečeni torek zjutraj na kolodvoru v Dobrepoljah gđe. Julija Zalokar, učiteljica, sedaj v Skocijani pri Turjaku. Razven ure bila je v sivi ročni torbici še srednja svota denarja in slika pokojnega prošta Kulavica. Pošteni najditelj se prosi, naj proti nagradi pošlje te predmete na navedeni naslov ali pa odda pri bližnjem župnijskem uradu.

d Mnogo kvara je napravilo deževje drugi teden julija. Pokošeno seno se je pralo po hribih in dolinah. Po sodraški, ribniški in drugih dolinah je je tudi jemalo. Tretji teden pa je bil vroč in lep, prejšnje seno se je spravilo in novo pokošeno lepo posušilo.

d Potrjenje smo dobili. Semtertje smo pisali, da nadzornik Turk rad kaj pomečka in potlači, kar zagreši njegovo učiteljstvo. V »Narodu« nam pa nadučitelj Štefančič daje lepo potrjenje. Ondi se bere njegova napitnica, v kateri pravi o Turku med drugim: »Mož je pa tudi topel zagovornik učiteljstva. Kjer je našel kaj zobatega, je opilil, kjer kaj za stan ponižujočega, je omilil, kjer kaj nerednega, je vsaj eno oko zatnil.« Če bi gospod Štefančič rekel, da je mnogokrat tudi obe očesi zatnil, bi tudi ne bil povedal preveč.

d Popravek Brgantovega popravka. Oni dragoceni papir se je našel. Na njem je pisano: Res je, da je Brgant pred procesijo sv. Marka govoril, da molitev nič ne koristi, da so procesije nes pamet, ker vse to natura sama dela. Povod temu Brgantovemu govorjenju je bila opazka kmetov, da je strahovit potres v San Francisku božja kazen, na kar Brgant pravi: »Kaj še, to vse natura sama dela,« in potem je dalje govoril o procesijah in molitvah. Nato se je govor nadalje razvijal: »Potem ste vi tak kot tisti samomorivci Puh, ki se je iz nas norčeval, ko smo hodili ob času hude suše pred križ molit za dež, češ, ali ste neumni, kadar dež pride, pa pride.« Brgant pravi nato: »Tukaj je imel Puh prav.« »Tedaj učite vi krivo vero v šoli,« odgovore mu ogorčeni možaki.

Belokranjske novice.

d Župan je umrl — živel župan! te znane besede lahko zapišemo v nekoliko izpremehi glede starotrske županske volitve. Zeleni Petriček je mislil, da bo večer župan, a frčal je dne 17. julija. V dvoupredni kočiji se je pripeljal ta dan še na volišče in dobil je zasluženi pokoj po enoletni volitveni borbi. Za njim žaluje v prvi vrsti ciganski časopis »Narod«, ki ga je branil politične smrti. Za njim žaluje maloštevilno krdelec političnih bratcev v občini. Nič ni pomagalo, da se je zatekel Petriček iskat zdravil v tretji volilni razred — v prvem in drugem mu niso dali prostora — torej k onim volilecem, katerim on kot pravi pravcati »Narodovec« odreka razširjenje političnih pravic — umrl je! Bratec politični Fugina mu je držal mrliško svečo. Pogrebna gostija se je vršila pa že naprej dne 25. maja ob priliki občinskih volitev še ob njegovem sicer že zrahljanem zdravju. Ob Petričkovu politični mrliški posteli pa je izšel kot novi župan gospod Panjan z 11 glasovi. Živel torej novi gospod župan! Mi le želimo, da bi stal novi gospod župan v onih vrstah, kjer se na-

haja ogromna večina slovenskih županov, v vrstah Slovenske Ljudske Stranke, saj le ta je edina, ki ima pred očmi občno korist narodovo.

d Čez mrtve samo dobro govoriti je treba, pravijo. Toda mi smo toliko poredni, da kličemo Petričku še v njegov političen grob: Kaj je pa s požarno brambo predgrajsko; koliko časa bode on še načelnik v vasi, ki mu je dala ob zadnjih občinskih volitvah tako nezaupnico? Doslednost, Petriček, ta velja več, kakor dvoupredna kočija pri značajnih možeh!

d Kaj je pa s starotrsko pož. brambo, Fugina? Bodele res li pripustili, da bodo kokišajca valile v čelade? Na delo! vi delavni mož!

d Šolo nameravajo napraviti v Lazeh za kakih 24 otrok. Govori se, da bode morala prispevati zanj tudi starotrska občina. Dobro bi bilo iztakniti krivca te budalosti.

d Odpovedal se je starotrški župnijski gospod Gnejzda. Čuje se, da bo župnija še enkrat razpisana.

Iz krškega okraja.

d Sveto b'imo v Krškem so delili milost, gospod knezoškof dne 22. julija. Ob njihovem prihodu so pokazali liberalni dr. Romih, kako grozno so zaspani.

d Krška kapucinska cerkev dobi novo lepo slikano pročelje s podobo sv. Frančiška, katero bo slikal neki italijanski umetnik. Tudi stolp so že lepo prenovili.

d Letošnja letina dosedaj pri nas hvala Bogu pravo dobro kaže; pšenica in drugo žito lepo plenja. Bog nam daj še znanprej takih dni, pa bo dobro na polju kot v gorah!

d Samonemški napisi polagoma hirajo pri nas. Upati je, do dobi Krško kmalu popolnoma slovensko lice! Zora puca, bit će dana!

d Na Zaplazu se bo v nedeljo, dne 27. julija, ob 10. uri blagoslovil temeljni kamen nove cerkve s slovesno službo božjo. Polovica cerkve je sicer odprta, ker nekdanja »kapelica« ostane nespremenjena. Načrte je prav dobro izvršil stavbenik Rudolf Treo v Ljubljani. Zidarsko delo sta dne 10. julija pričela zidarska mojstra Ignacij Spacapan in Ivan Stepančič. Slovence iz Renč pri Gorici; tudi drugi zidarji so sami Slovenci. Stavbo upajo do jeseni pod streho spraviti. Okoličani, pridite v nedeljo na Zaplaz!

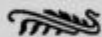
Iz raznih krajev Dolenjske.

d Šmihel pri Žužemberku. Jako rodovitna trta se nahaja v Šmihelu pri župnišču; letos ima 415 večinoma dobro razvitih grozdov. O istinitosti se lahko prepriča, komur drago.

d Dne 5. avgusta t. l. bo semenj sv. Ožbalta na Krki pri Zatični. Ker se je semenj sv. Janeza dne 16. maja letos nepričakovano dobro obnesel na novem sejmišču, se pričakuje, da bo ta semenj še boljši. Prignalo se je bilo nad 600 glav goveje živine in nekaj nad 100 plemenih prašičev. Za živino je bil semenj le med domačini, ker tujih kupcev ni bilo. Bili so na semnju lepi volji, ki so se prodali nad 1000 kron. Prašiči pa so bili do malega vsi prodani. Pričakujemo dne 5. avgusta obilne udeležbe domačih in tujih sejmarijev. Pri tej priliki prosim vse one, ki pišejo sejmje v pratiki in koledarjih, da popravijo. V teh je namreč pisan semenj na Vidmu poleg Krke dne 5. julija, znanprej naj se piše na Krki dne 5. avgusta. Ker 5. julija je bila le pomota.

d Čudne razmere v boštanski župniji. Človek bi si mislil, da je kaj takega mogoče le na Koroškem, a prepričal sem se nedavno, da v slovenski boštanski župniji tudi vladajo prav koroške razmere. Pol ure od Boštanja je sezidal vsenemški »Schulverein« krasno in obširno stavbo, ki jim služi za nemško šolo.

In zaslepljeno ljudstvo se obnaša nasproti temu tako, kot bi bilo to velika sreča zanj. Priprosto ljudstvo ne pozna črnih namenov nemške gospode, katera hoče te lepe slovenske kraje ponemčiti. Zato pa z raznimi pretvezami vabijo v nemško šolo in stariši so veseli, da bodo otroci znali »nemško«, pošiljajo trumoma svojo deco v to ponemčevalnico. In to ne le iz sevniške okolice štajerske, ampak tudi iz boštanske župnije. S Kranjskega pohaja to šolo do 40 otrok. To je naravnost škandalo! Prosim vas, stariši slovenski, kaj pa imate od tega, če znajo vaši otroci par nemških besed? Če mislite, da jim bo nemščina pomagala do belega kruha, se jako motite. Pošten mojster in gospodar gleda v prvi vrsti na to, da je fant pošten in priden in pa da zna svoj materini jezik. Poznam fante, ki so zahajali v nemško šolo, in so šli po svetu polni nelepih lastnosti, katerih so se pač v obilni meri naučili med seboj, ko so hodili po cel dan z doma v nemško šolo. Tak otrok ostane najmanj olikan v celi župniji, in žalostna resnica je, da ni zmožen napisati navadnega pisma ne v nemškem ne v slovenskem jeziku. Lahko se nemški učitelji v obraz smejejo takim starišem; saj njim je slovenska deco le za števílo, da se ž njim bahaajo, češ: »Glejte, koliko je nemških otrok; podpirajte nas«, in to se tudi zgodi. Ali bi ne bilo bolje, da pošiljate svojo deco v boštansko šolo, kjer en razred prazen stoji. Če pa že kateri pošilja svoje otroke v Sevnico, ker mu je tja bližje, ali pa, ker ima slovenska šola sevniška šest, boštanska pa samo tri razrede, naj jih pošilja raje v slovensko šolo, kajti izkušnja pravi, da se slovenski otroci izobrazijo v slovenski šoli tako v slovenščini, kakor v nemščini veliko bolj, kot pa v nemški šoli. Pozivljam zavedne Boštanjce, naj vplivajo na ljudstvo, da v prihodnjem šolskem letu nihče več ne bo zahajal v nemško šolo; saj stariši imajo dober namen, samo v zmoti so. Varujte značaj slovenskih krajev! Odpravite te čudne koroške razmere! Opazovalec.

Notranjske novice.

Vipavske novice.

n Na Gočah je priredila dne 8. julija tamojšnja dekleška Marijina družba s sodelovanjem pevskega društva »Nanos« veselico. Igrali so igrokaz »Sv. Neža«. Veselica je dobro uspela. Vse uloge so bile v pravih rokah. Simforian je častno opravil svojo sodniško službo, Klavdija se je dobro zamislila v svojo ulogo in tudi Neža je bila na svojem mestu. Najbolj pa nam je seveda ugajala ljubka Emerencijana. Igra je blažljivo uplivala na navzoče. In prav bi bilo, da bi se zlasti pri nas večkrat uprizarjale igre z blažljivo vsebino. Naša dekleta bi tako najlažje in najpoprej prišle do spoznanja, kaj je v resnici lepo in kaj se spodobí za mladega dekleta in bi potem ne norele za mladega dekleta in bi potem ne norele tako rih občinah. Pa tudi omožile bi se ložje in bolj srečno, kot so se dozdaj. In ravno v tem oziru smo goški Marijini družbi hvaležni, da nam je pripravila tako lep popoldan. Le tako naprej v tem smislu, druge družbe pa naj vas posnemajo. Pevskega društva »Nanos« pa nič ne pohvalimo, prvič zato ne, ker se dobro blago samo hvali, drugič pa zato ne, ker morajo moški molčati, ko imajo ženske besede.

n Duhovska služba na Gočah. Dne 12. julija je bil c. kr. komisar iz Postojne na Gočah radi prireditve duhovske plače. Gočani in Marčani so se vrlo obnesli. Ložani so pa poslali dva moža na Goče povedat, da Ložani

ne dajo nič. Ložani, nikar ne poslušajte hujšakačev, ki vas hočejo spraviti v nesrečo. Vaša trma ne bo imela dobrega konca. Poslušajte raje pametne in treznomisleče ljudi. Nikar ne rinite z glavo skozi zid. Kaj res menite, da bo Karol Majar vaš župnik? Ej, slabo bo za vas, če vas bo pokopaval Karol Majar!

n Razpisuje se organizatorska služba na Slapu pri Vipavi. Letna plača 0000:00 K. Prosilci naj naslovo svoje prošnje — koleka proste — na gosp. kraj. šolskega nadzornika na Slapu. Čas za vlaganje prošenj je do 31. septembra t. l.

Iz Št. Petra in okolice.

n Iz Št. Petra na Krasu. Dne 16. julija umrl je v Št. Petru gospod Ivan Špillar, trgovec in gostilničar. Bil je več let župan. Pogreb je bil zelo lep, od blizu in daleč prišli so njegovi znanci in prijatelji spremiti ga k zadnjemu počitku. N. v m. p.!

n Poslovil se je od nas, pa ne za v večnost, ampak le za v Gorico, gospod Ferdinand Kariš, dosedanji c. kr. poštni oskrbnik. Tekom 11letnega delovanja v tukajšnji občini priljubil se je sicer natančen in nad vse vester uradnik z svojo ljubeznjivostjo vsem. Svoje spoštovanje in udanost so pokazali do njega odlični možje naše občine s tem, da so se na prav ljubeznjiv način poslovili od njega v nedeljo, dne 15. julija. — Gospodu višjemu kontrolorju častitamo na njegovem povišanju in mu želimo v novi službi mnogo uspeha.

n V Št. Petru in okolici se letos zida nič manj kot 7 novih hiš. — Podjetniki iz Kastva so nam napravili apnenico, ki naj bi preskrbovala nas vedno z dobrim apnom. Apnenca je bila blagoslovljena na dan sv. Petra in Pavla. Kakor kaže dosedaj, se bo podjetje dobro obneslo. Tudi cena 100 kg 2 K 30 v ni previsoka z ozirom na današnje razmere.

n Iz Zagorja na Pivki. Sliši se, da so liberalci v Zagorju in Knežaku sklenili ustanoviti posojilnico in da so baje pravila že registrirana. Kakšna bo bodočnost te posojilnice, ki ima namen škodovati posojilnici v Knežaku, ki izvrstno deluje, se da sklepati iz tega, da ji bo načelnik mož, ki je baje rekel, da se dandanašnji ne sme verjeti in zaupati nobenemu, tudi njemu ne. Sicer pa le poskusite — če bo le šlo.

Idrijske novice.

n Župan novi je g. Josip Šepetavec, ali če se po pravici govori, se mora reči: podpisoval se bo kot župan. Vodstvo občine pa bo imel v rokah tisti, kakor doslej, namreč g. Dragotin, čeprav še v odboru ni. Za idrijskega župana je pač dosti, da zna pisati, tega pa ni nikjer v postavah, da bi moral znati tudi misliti.

n S. L. S. v Idriji še nima župana. Kako to? I tako, ker Šepetavec pošilja meščane, ki niso z njegovo stranko volili, k dekanu, češ, naj jim on dá peska, vode itd. Gosp. dekan pa ni župan.

n O računih mestnega gospodarstva ne liberalci govoriti. Čemu tak strah, če je bilo vse v redu? Slabo izpričevalo ste dali g. Šepetavec, svojemu duhovnemu očetu s tem, da ste pri posvetovanju radi kandidatov za I. razred z vso naglostjo preprečili vsako besedico o računih.

n Zanimanje za III. katoliški shod se zelo opazuje v Idriji. Celo izmed priprostitih delavcev v rudniku so nekateri pripravljani sami od sebe vzeti za par dni dopust ob času katoliškega shoda. To je lepo!

Iz raznih krajev Notranjske.

n Z Vrhnike. Iste težko pričakovane občinske volitve, katere so oče župan s pomočjo

gospoda »Županovca« iz Bevk na zvit način tako dolgo zadržavali — so vendarle pred duri. Prihodnji mesec bo že potreba stopiti v volitveni boj. Ob času volitev na noge! Nobeden volilec naj ne ostane doma. O tem bomo še več pisali. Tudi bomo o pravem času naznanili volilne dneve. Tedaj bodite pripravljene in ne poslušajte sladkoustnega očeta župana, kajti sedaj pred volitvami bode proti vsakemu zelo prijazni in vsakemu bode vse obljubil, kar bode hotel imeti. Sicer pa menimo, da ga že vsakdo dobro pozna in da se ne bode nobeden več vsedel na njegove limance.

Štajerske novice.

Iz Št. Ilje se poroča: Nemci ne morejo mirovati, odkar je dobila naša občina slovenskega župana. Zoper njegovo izvolitev so se pritožili; a »nepriistranska« vlada jim je kajpada takoj ugodila in volitev razveljavila. A vkljub temu je bil tudi drugič izvoljen za župana naš vrli veleposestnik g. Thaller.

Protestantje v Celju so si z denariem, ki so ga dobili iz nemškega »rajha« sezidali novo luterško cerkev, akoravno imajo že eno, ki pa ni bila nikdar polna. Celo pri blagoslovu nove cerkve je niso mogli napolniti, dasi so silno agitirali za udeležbo.

Pri državnozborni volitvi za IV. kurijo je bil izvoljen mesto umrlega Berkša g. sodni nadsvetnik dr. Vovšek. Liberalci so zopet hoteli zgago delati in usiliti dr. Povalejo. Pošteno katoliško ljudstvo pa se ni dalo zbegati in je skoro soglasno izvolilo dr. Vovška. Dobil je nad 2500 glasov. Na Dunaju je pristopil k »Slovanski zvezi«, kjer bivajo tudi drugi katoliški slovenski poslanci. Štajerskim liberalcem ni po godu program dr. Vovška, v katerem je naglašal potrebo vere.

V Kozjem je zadnji čas vihrala dvakrat bela zastava v znamenje, da ni bilo nikogar zaprtega.

Slovenska gimnazija v Celju je imela letošnje leto 193 učencev. Z odliko jih je napravilo 22, 112 s prvim redom, ostali niso izdelali.

Pododbor »slovenske krščanske socialne zveze« je imel 19. t. m. sejo v Mariboru. Razgovor je bil o udeležbi na III. slovenskem katoliškem shodu v Ljubljani.

Grozno poškodbo je dobila nedavno 24-letna hči Marija Vahtič iz Gornjega Haga pri Arvežu. Skočila je namreč s senenega voza, pri tem si ji je pa kavelj neke verige tako zapil v telo, da jo je pretrgalo do križa. Prepeljali so jo v graško bolnišnico, kjer je izdihnila med groznimi bolečinami.

Koroške novice.

Nevarno ožgala se je neka deklica na Mostiču s tem, da je izpred svinjskega kotla padla ena iskra na njeno obleko, ki se je takoj vnela. Prepeljali so jo v celovško bolnišnico.

Odsek za volilno reformo, v katerem imajo večino nemški poslanci je odklonil zahtevo dr. Šusteršiča, da se da koroškim Slovincem še en mandat. Vsa prizadevanja naših poslancev so bila brezuspešna. Zato pa je vse obsodbe vredno, da se najdejo med koroškimi Slovenci nekateri hujšakači, ki zvrčajo vso krivdo na načelnika »Slovenske Ljudske Stranke«, kot bi bil vsemogočen. Vsak nepristranski človek, ki je zasledoval dogodke v odseku za volilno reformo mora priznati, da

je dr. Šusteršič napel vse sile, da bi bil Korošcem priboril še en mandat, toda vsled najhujšega nasprotovanja od nemške strani to ni bilo možno. To ve tudi dr. Oblak v Celovcu, a kljub temu pošilja neumestne in otroške napade v umazani »Slovenski Narod« na dr. Šusteršiča. Pametni ljudje itak obsojajo tako ravnanje nekaterih koroških liberalcev.

Topničarski polk je odšel iz Celovca v Krško k strelnim vajam, kjer bode od 25. do 30. julija streljal na tarčo.

Mizarski štrajk v Beljaku je končan. Pomočniki so vse dosegli, kar so zahtevali.

Dezertiral je 16. t. m. proti večeru pešec Jožef Orehek od 17. pešpolka iz Glinje na Koroškem, kjer je bival na vajah. Pridružil se je neki ciganski družbi, toda ko ga je tu zapazil deseterik in ga hotel prijeti, jo je popihal v gozd v smeri proti Ljubelju. Orehek je že drugič zbežal, odkar je pri vojakihi.

Vnov ustanovljeni občini Bistrica je bil izvoljen za župana g. Peter Žvaja, lišni posestnik in mlinar. Bistrica na Zili je prej spadala k občini Starjaves.

k Posestvo s prodajalno in več drugih kmečkih posestev, tudi z gostilno v mestu Velikovec in na deželi prodaja in vabi kranjske Slovence, a le iz prijaznosti, ker so plačilni pogoji ugodni. I. Homan, Velikovec, Koroško.

Primorske novice.

Goriški Lahi so zelo razburjeni, ker je vlada dovolila, da se je odstranil na goriški postaji samonemški in laški napis. V občinskem svetu je odborik Pinausig razsajal radi tega. Na galerijo so poklicali mestni očetje poulično druhal, da je ploskala.

Javni shod tržaških Slovencev pri svetem Ivanu pri Trstu je z ogorčenjem protestiral proti krivičnemu žaljenju slovenskega ljudstva, storjenem s tem, da je na postajah Sv. Ivan, Rocol in Trst slovenski jezik popolnoma izključen na napisih, dasi je ondotno prebivalstvo v večini slovensko. Železniško ministerstvo se pozivlja, da takoj odstrani to krivico. Radi te žalitve se slovenski mestni odborniki niso udeležili otvoritve železniške proge 19. t. m.

Vsled mušjega pika umrl. V Pulju je pila pred tednom muha stotnika trdnjavskega topničarskega polka Andreja pl. Slivnika, ki je čez nekaj dni vsled zastrupljenja krvi umrl.

Na Reki si je prerezal žile poročnik Jelačičevega polka Rihard Stenta.

Ranjen železniški čuvaj. Na Nabrežini je hotel 16. t. m. neznan zločinec okraštiti železniškega čuvaja Matija Pleterška in mu je zadal 20 ran z nožem.

Oskar Gabršček, katerega so goriški liberalci poslali v državni zbor je eden najbolj lenih poslancev. Za volilce se malo briga, na Dunaju ga ni skoro nikdar videti. Najraje sedi doma v Tolminu. Ko je kranjski liberalni poslanec Plantan izstopil iz odseka za volilno reformo, so morali parkrat brzojaviti po Gabrščka. Prišel je sicer na Dunaj, a ko je v odseku prebral neko izjavo, katero mu je najbrže kdo drugi spisal, jo je pobrisal zopet domov v senco. Tako deluje liberalni poslanec Gabršček, za katerega je »Soča« šla z vso vneto v ogenj, za svoje volilce. Ta mož je res pravi vzor poslanca.

V istrski deželni šolski svet pridejo vsled imenovanja cesarjevega msgr. in župnik vološki Zamlič, ravnatelj puljske in koprške gimnazije ter ravnatelj koprškega učiteljskega g. Viktor Bežek.

Iz raznih krajev.

Beneški Slovenec za škofa in napad na njegovo osebo. Pred tednom je došlo poročilo iz Rima, da je imenovan za škofa veleč. g. dr. Alojzij Pelizzo, beneški Slovenec iz Foje (Faedis), mnogozasluzni vodja videmskega semenišča. Rodil se je leta 1860. Nenavadno energičen in podjeten, vso svojo skrb je obrnil na gmotno delavnost svojega zavoda ter je v čudovito kratkem času postavil novo, velikansko semenišče v Čedadu, katero se bo slovesno blagoslovilo koncem avgusta. Zdaj bo njegova delavnost imela novo torišče v Padovi, kamor ga je sv. Oče imenoval za škofa. Slava in na mnoga leta! — Kanonika profesorja Alojzija Pelizzo, ki ga je imenoval papež za škofa v Padovi, so napadli na kolo-dvoru v Cividale. Pričakovala ga je duhovščina, oblasti in velika množica. Ko je stopil novoimenovani škof iz voza, ga je napadel trgovec z mlekom Mullani, ga psoval in ga prijel za talar. Mullanija so izročili karabinierjem. Mullani je sovražil škofa, ker je ta ustanovil deški zavod, ki potrebuje mnogo mleka, vsled česar je imela škodo Mullanijeva trgovina. Novoimenovani škof na starodavnem padovanskem škofijskem sedežu govori prav dobro slovensko in je bil tudi že kot profesor na obisku v Ljubljani.

— **Ameriške novice.** V Clevelandu je ponesrečila gospa Marija Levstik, ko je hotela s petrolejem podnetiti ogenj. Petrolej se je razlil po njej in vnel, da je bila takoj vsa v plamenu. Levstikova je drugi dan umrla. Poleg nje je bila opečena tudi njena sestra in dva moška, vendar ne hudo. — V Wankeganu je povozil vlak rojaka Alojzija Burja. — V Jakomontu je ponesrečil v tovarni Franc Vatovec, doma iz Gorenjih Ležeč na Krasu. — V Cumberlandu (Wyo.) je ponesrečil Josip Jaklevič, doma iz Metlike na Dolenjskem.

Novice za abstinentne.

Abstinent. *)

Eden je agent za fajfe,
drugi za zelene žajfe,
ta cikorijsko ponuja,
Oni se z bonboni muja.

Vsak po svoje agitira,

Vsak po svoje krog havzira.

Kdo za vodo je agent?

Abstinent — abstinent.

Grd zločinec krog se klati,
dušo ljudsko valja v blati,
srečo rodovin podira,
zdravje ruši, mir zavira.
Pot njegova je med nami
tlakana s krvjo, solzami.
Alkohol je delinkvent,
Rabelj zanj pa abstinent!

Alkohol nam predseduje,
ob godovih nam goduje,
ob kupčiji, ob sedminah,
po gostilnah, po rodbinah,

*) Ta lepa pesem, ki se lahko poljubno podaljša, se je prvič pela na veselici društva »Abstinent« v Ljubljani. Društvo »Abstinent« rado postreže tudi z napevom s spremljevanjem klavirja.

ob zibeli in ob grobi,
v trdnem delu in v lenobi.
Grd in krut ta prezident!
Vrgel ga bo abstinent!

Vse zijalasto ga gleda,
kot zverino, kot medveda,
vse pošilja ga na mesec,
ker mu manjka par kolesec.
Cvetje s trnjem ga krtači,
vse se mu poredno pači.
Kdo je ta? Saperment!
Abstinent — abstinent!

Čudne so zmesi življenja,
kos veselja, kos trpljenja;
zmes modrosti in norosti,
hudobije in kreposti.
Dobro branimo, vživajmo,
slabo, novo odštevajmo!
Alkohol je minuend!
Odštevavec abstinent!

Kar pritiplje v hlačah, suknji,
gre po grlu, splava v luknji;
žena mu doma prejoče,
deca gladna, naga stoče.
Vedno nove mačke zdravi,
dokler smrt ga ne zadavi.
S tem ne morem bit' kontent,
in zato sem abstinent.

Kdor v politiki deluje,
trezno le naj premišljuje,
kadar se postava kuje,
kteraj naj vas osrečuje.
Dobrih nam veliko manjka,
zmedenost je starih mamka.
Pivec ni za parlament,
tam naj dela abstinent!

Premoženje vse zapravlil,
neštevilno mačkov zdravil.
Zdaj ko nič več d'narcev ni
in na puf nič ne dobi,
z vodo žejo si tolaži,
alkohol grdo sovraži.
Če prej vodo pil bi šment,
bil bogat bi abstinent.

S trdom se konča matura,
brez skrbi potem se fura
gor na Dunaj jus študirat,
al' pa tud' filozofirat.
Ali pridno kolokvira?
Rajši litre prav podira.
Zdavnaj bi bil že suplent,
če bi bil tud' abstinent.

Lepo delo smo končali,
v boju smo se pokrepčali.
Oskrbeli smo patente
spet za nove abstinentne.
Vaših imen korenine
so rešitev domovine.
Lepo hvala! Kompliment
vam sporoča abstinent!

Narodno gospodarstvo

ŠKANDAL V AMERIŠKIH MESNICAH.

Veliko presenečenje so vzbudila zadnji čas poročila o razmerah v ameriških klavnicah in tovarnah za konzerve. Vse klavnice v večjih mestih so v rokah mogočnega trusta, ki obstoji iz šestih velikih tvrdk. Akcijski kapital znaša 370 milijonov kron. Ta trust je prekrboval vsa večja mesta v Ameriki: New York, Filadelfijo, Boston, Šikago in dr. z mesom. Trust je določal ceno živini, določal tudi po kateri ceni se bode prodajalo meso, kako plačevali delavci, a bil je brez vsakega zakonitega nadzorstva. Zato se potem ni čuditi, da so vladale v klavnicah tako škandalozne razmere. Te neznosne razmere in nesnaga, ki vlada v klavnicah za živino in v skladiščih, je opisal nek pisatelj. Dotično knjigo dobi v roke tudi predsednik Zvezinih držav, ki da preiskati vse klavnice tega močnega trusta, da se prepriča, je li resnično to, kar popisuje pisatelj v svoji knjigi ali ne. Preiskovalna komisija je našla v klavnicah v Šikago nad 6 milijonov kg neužitnega mesa, ki je bilo namenjeno, da se porabi za klobase. V tovarnah za klobase v Novem Yorku niso imeli nobenih kanalov, da bi se odtekala nesnaga, našli so le veliko grebenično jamo, ki je bila polna gnijočih odpadkov, in iz katere se je širil smrad po vsej tovarni.

Na tisoče živalij, ki so bile jetične ali so imele vnetje ali druge bolezni, so poklali v klavnicah in meso porabili. Meso, katero je nadzorstvena oblast odločila kot neužitno in zahtevala, da se uniči, so skrivaj zopet utihotapili v tovarne in je porabili za klobase. Trust je imel tudi vse polno agentov po deželah, ki so kupovali celo mrhovino. Meso napol segnitih živali so namakali v vodi, devali v ledenice in potem z raznimi kemikalijami odstranjali smrad iz mesa, ki se je navadno podelalo v klobase. Posledice tega odkritja bodo pač te, da bo ameriško meso, kakor tudi drugi izdelki iz mesa se težje prodajalo na evropskem trgu kot doslej, in da bodo tudi v Ameriki javne oblasti tem odločnejše nastopile proti ljudstvu škodljivim trustom.

Preizkušnja novega avstrijskega topa. Vojno ministr. je ukazalo, da preizkusijo top 8 m M 1905, iz katerega so izstrelili dva tisoč strelov. Cev je ostala popolnoma neizpremenjena in tudi uspeh pri streljanju ni nič trpel. Pričetna hitrost kroglice ni nič trpela. Gorkota ni razširila cevi. Tudi lafeta je ostala neizpremenjena. Uspehi preizkušnje 7 mm 1899 poljskih topov in 10 cm poljskih havbic so tudi izborni.

Zahvala.

Her se mi vsled preobilega številu mojih častilcev in častilk povodom petdesetletnice mojega mašništva nikakor ni moglo vsakemu posebej zahvaliti, kličem na ta način vsem, ki so mi kakorkoli ustno ali pisмено izrazili svoje častitke:

Hog dobrotljivi pourni tisočero!

Janez Rozman

zlatomašnik.

1637 1—1

Kovačnica tik deželne ceste na Krki, Dolenjsko, se odda takoj v najem z vsem kovaškim orodjem. Dela je vedno dosti najmanj za dva kovača. Prednost imajo oženjeni in lepega vedenja. **Franjo Rebolj**, trgovec Krka, pri Zatičini.

Najcenejša prodaja ostankov

Rumbarška tkanina 18 kr. meter; flanele 17 kr. meter; blago za oblike 90 cm široko 32 kr. meter. 110 cm široko 37 kr. meter; cefir 18 kr. meter. Ostanke dolgi 10–15 m. Vse najboljša kakovost, pristna barva, razpošilja le proti povzetju. 1474 6/1

Fr. Krikorka, tkalnica Nachod.

Krajše povesti.

Basnigoj, Zaroča o polnoči. K - '40.
 Bedének, Solnce in senca. Povest. K - '40.
 Brezovnik, Šaljivi Slovence. Zbirka najboljših kratkočasnic iz vseh stanov. K 170.
 Cegnar, Babica. 2 sešitka K 130.
 Cigler, Sreča v nesreči. K - '74.
 Cigler, Deteljica ali življenje treh kranjskih bratov, francoskih vojakov. K - 70.
 Cigler, Kortonica koroška deklica. K - '70.
 Hoffman, Bog pomaga. Povest, karton. K - '90.
 Hoffman, Peter Prostak. Povest, kart. K - '90.
 Hoffman, Kar Bog stori, vse prav stori. Povest, karton. K - '90.
 Hoffman, Kako vzgaja usoda. Povest. K - '90.
 Hoffman, Čas je zlato ali od uboštva do bogastva. Povest. K - '82.
 Keller, Prst božji ali izgledi božjih kazni, oziroma slučaj, ki niso slučaj, 2 zvez. K - '90.
 Koder, V gorskem zakotju. Povest. K - '40.
 Kosi, Sto narodnih legend. Slovenski mladini in preprostemu ljudstvu v pouk in zabavo. Trdo vezano K 130.
 Lesar, Perpetua ali afrikanški mučenci. K 130, trdo vezano K 160.
 Parapat, Robinson starši. Njegove vožnje in čudovite dogodbe. K 130, trdo vezano K 150.
 Mayr, Mučenci. Starokrščanska povest K 105.
 Sienkiewicz-Miklavc, Zakruhom. Povest K 40.
 Tomšič, Peter Rokodeliš. K - '50.
 Trošt, Pri stricu. Povest. K - 95.
 Trstenjak, V delu je rešitev. P. učna povest. K - '70.
 Vonomir-Križan, Svatoslav. Povest. K - '40.
 Zakrajšek, Oglénica ali hudobija in nedolžnost. Povest. K - '70.
 Zupančič, Fabijola ali cerkev v katakombah. Po kardinalu M. Wiesemanu. K 130, vezano K 150.

Razne povesti.

Vsak sešitek po 45 vinarjev: Črni bratje. — S prestola na morišče. — Leban, 100 beril za otroke. — Feldmaršal grof Radecki. — Mirko Poštenjakovič. — Venček pravljic in pripovedk. — Pri Vrbovčevem Orogl. — Lažnjivi Kljukec. — Močni baron Ravbar. — Izdajalca domovine. — Tjun-Ling, kitajski morsk razbojnik. — Najdenček. — Maksimilijan I. cesar mehičanski. — Vstajenje. — Knez Črni Jurij. — Repoštev. — Pod turškim jarmom. — Hildegarda. — Naselnikova hči. — Nikolaj Zrinjski. — Hirlanda. — Kako je izginil gojzd. — Jama nad Dobrušo. — Doma in na tujem. — Potovanje v Liliput. — Hubad pripovedke I. — Hubad pripovedke II. — Narodne pripovedke za mladino II. — Car in tesar.

Vsak sešitek po 37 vinarjev: Božični darovi. — Erazem predjamski. — 60 malih povestij. — Sveta grofinja Genovefa.

Vsak sešitek po 53 vinarjev: Spominski listi iz avstrijske zgodovine. — Šaljivi Jaka I. — Šaljivi Jaka II. — Izanama, mala Japonka. — Kristof Kolumb. — Darinka mala Črnogorka. — Sita, mala Hindostanka. — Narodne pripovedke za mladino I.

Zgodovinske povesti in pripovedne zbirke.

Andrejčkov Jože — Pripovedni spisi — :

- I. Črtice iz življenja na kmetih. K - '40.
- II. Matevž Klander. — Spiritus familiaris. — Zgodovina motniškega polža. — Oregelj Koščenina. K - '40.
- III. Amerika, ali povsod dobro — doma najboljše. K - '40.
- IV. Popotni listi. — Cesar Jožef v Krašnji. — Nočni sprehod. — Popotniki v arabski puščavi. — Spomin na Dubrovnik. — Dambaški zvon. K - '40.
- V. Žalost in veselje. K 105.
- VI. Nekeje iz ruske zgodovine. — Vojniška republika zaporoških kozakov. K - '40.
- VII. Božja kazen. — Plavec na Savini. — Čudovita zmaga. K - '40.
- VIII. Emanek, lovčev sin. — Berač. K - '40.
- Benédek, Od pluga do krone. Zgodovinski roman iz minulega stoletja. K 220, vezano K 310.
- Dimnik, Avstrijski junaki. S 17 podobami. K 160.
- Kočevar, Mlinarjev Janez slovenski junak ali uplemenitba Teharčanov. K - '90.
- Kržič, Zgledi bogoljubnih otrok iz vseh časov krščanstva. I. do III. del po K - '70.
- Kržič, Vrtec. Časopis s podobami za slovensko mladino. Letnik 1894 do 1902, vezan po K 330.
- Kržič, Vrtec, letnik 1903 K 370.
- 1904 do 1905 po K 430.
- Angelček, otrokom prijatelj, učitelj in voditelj. Letnik I. do X. po 95 vin.
- Kržič, Angelček. Letnik XI. do XIII. po K 115.
- Majar, Odkritje Amerike. Poučno zabavna knjiga v treh delih, o Kolumbu, Kortesu in Pizaru, Trdo vezano K 220.

Mladinska knjižnica. Povesti:

- I. Brinar, Medvedji lov — Čukova gostija. Trdo vezano K - '90.
- II. Trošt, Na rakovo nogo. Trdo vezano K - '90.

Šmida Kristofa — spisi.

- I. zvezek: Ljudevit Hrastar. — Golobček. Posl. P. Hugolin Sattner. (Drugi natis.) mehko vezan 70, trdo 90 vin.
- II. Jozafat, kraljevi sin Indije. Posl. P. Flor. Hrovat. (Drugi natis.) Mehko vezan 70, trdo 90 vin.
- III. Pridni Janezek in hudobni Mihec. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 90 vin., trdo K 110.
- IV. Kanarček, Kresnica, Kapelica v gozdu. Posl. P. Hug. Sattner. Mehko vezan 50, trdo 70 vin.
- V. Slavček. — Nema deklica. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 50, trdo 70 vin.
- VI. Ferdinand. Poslovenil P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 70 v., trdo 90 v.
- VII. Jagnje. — Starček z gore. P. Fl. Hrovat. Mehko vezan 80, trdo 1 K.
- VIII. Pirhi. — Ivan, turški suženj. — Krščanska obitelj (družina). Poslov. P. Fl. Hrovat. Mehko vezan 70, trdo 90 vin.

- IX. Hmeljevo cvetje. — Marijina podoba. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 70, trdo 90 v.
- X. Ludovik, mladi izseljenec. Posl. P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 70, trdo 90 v.
- XI. Najboljša dedščina. — Leseni križ. Poslovenil P. Flor. Hrovat. Mehko vezan 50, trdo 70 vin.
- XII. Roza Jelodvorska. — Izdalo Katoliško tiskovno društvo v Ljubljani. Mehko vezan 70, trdo 90 vin.
- XIII. Sveti večer. Posl. Fr. Salezij. Mehko vezan 70 vin., trdo 90 vin.
- XIV. Povodenj. — Kartuzijanski samostan. — Posl. Fr. Salezij. Broš. 70 vin., vez. 90 v.
- XV. Pavlina. Poslovenil Fran Salezij. Mehko vezan 70 v., trdo 90 vin.

Spillmannove povesti:

- I. zvezek: Ljubite svoje sovražnike. Povest iz maorskih vojsk na Novi Zelandiji K - '45, vezano K - '65).
 - II. Maron, Krščanski deček z Libanona. Povest iz časov zadnjega velikega preganjanja po Druzihi. K - '45, vez. K - '65.
 - III. Marijina otroka. Povest iz kavkaških gora. K - '45, vezano K - '65.
 - IV. Praški judek. Povest K - '45, vezano K - '65.
 - V. zvezek: Ujetnik morskega roparja. Povest. 40 vin., trdo vez. 60 v., po pošti 5 v. več.
 - VI. zvezek: Arumugam, sin indijskega kneza. Povest. 40 vin., trdo vez. 60 vin., po pošti 5 vin. več.
 - VII. zvezek: Sultanovi sužnji. Carigrajska povest. Cena 60 vin., karton. 80 vin., po pošti 10 vin. več.
- Spillmann, Žrtve spovedne molčečnosti. Povest po resnični dogodbi. K 210.
- Stowe-Malavašič, Strije Tomova koča ali življenje zamorcev v ročnih državah svobodne severne Amerike. Kart. K 150.
- Šteknik, Kristof Kolumb ali odkritje Amerike. Zgodovinski roman. K - '90.

Igrokazi.

Zbirka ljudskih iger. Vsak snopič K - '90.

I. snopič (2. napis) Vsečina: 1. Pravica se je izkazala. Burka v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 2. Zamujeni vlak. Saloigra v petih prizorih. Samo moške uloge. 3. Lurška pastarica. Igrokaz v petih dejanjih. Samo ženske uloge. — II. snopič Vsečina: 1. Večeževalka. Gluma v enem dejanju. Samo moške uloge. 2. Kmet-Herold. Burka v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 3. Zupan Sardamski. Veseloigra v treh dejanjih. Samo moške uloge. 4. Jeza nad petelinom in kes. Veseloigra v dveh dejanjih. Samo ženske uloge. III. snopič Vsečina: 1. Mlini pod zemljo. Igra v petih dejanjih. Samo moške uloge. 2. Sanje. Igra s petjem v petih dejanjih. Samo moške uloge. 3. Sveta Neža. Igrokaz v dveh dejanjih. Samo tenške uloge. — IV. snopič Vsečina: 1. Doktor Veznal in njegov sluga Štipko Tiček. Veseloigra v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 2. Vaški skopuh. Igrokaz v treh dejanjih. Samo moške uloge. 3. Novi zvon na Krtni. Igrokaz v dveh dejanjih. Samo moške uloge. 4. Zakleta soba v gostilni „pri zlati goski“. Predpustna burka v 1 dejanju. Samo ženske uloge.

Za poštnino ni treba denarja posebej prilagati, ker je ista že pri vsaki knjigi uračunjena: pri večjih narčilih povrnemo poštnino s tem, da dodamo kako primerno brošurico ali knjigo brezplačno. — Kdor torej želi naročiti eno ali več teh knjig naj pošlje denar po nakaznici na naslov: „**Katoliška Bukvarna**“ v Ljubljani, in zapiše na odrezek (kupon) katere knjige bi rad naročil. Če pa kdo ni vaje pošiljati denar po nakaznici, naj nam naznani naslove dotičnih knjig na dopisnici ali v pismu, nakar mu pošljemo vže izpolnjeno položnico, katero mora potem oddati z denarjem vred pri poštnem uradu. Takoj po prejemu denarja določimo zaželjene knjige.

„Katoliška Bukvarna“ v Ljubljani.

Dobrota za zdrave in bolne

kakor tudi važno hranilno
sredstvo za gospodinje je

Ceres jedilna mast

iz najfinejših kokos orehov.

1321 a 6-6

„Vzajemna zavarovalnica“

Dunajska cesta 19 v Ljubljani Dunajska cesta 19

v Medjatovi hiši v pritličju

sprejema: 1. zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premičnin in pridelkov proti požarni škodi; 2. zavarovanja zvonov proti poškodbam, in 3. zavarovanja za nižjeavstrijsko deželno zavarovalnico na Dunaji za življenje in nezgode.

Pojasnila daje in vsprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice ter postreže na željo tudi s preglednicami in ceniki.

Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod jako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico. — V krajih, kjer še ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavljajo spoštovane osebe za ta zaupni posel. Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

38 D 24-14

Edina domača zavarovalnica! Svoji k svojim!

L. Luser-jev obliž za turiste

najboljše in najgotovješe sredstvo
proti kurjim očesom, trdi
koži itd. 825 Glavna zaloga:

L. Schwenk-a lekarna, Dunaj-Meldling

Zahte-**Luser-jev** obliž za turiste
vajte K 1-20

Dobiva se v vseh lekarnah. 20-14

JOSIP POLAK

bivši knjigovodja Fr. Čudna

Ljubljana, Sv. Petra cesta

poleg „HOTEL LLOYD“.

**TRGOVINA špecerijskega blaga in
špirta na debelo in drobno.**

Založena popolnoma s **svežim blagom**
987 D pod nizkimi cenami. 12-4

**Eksport domačega brinjevca,
hrušovca in jagodovca.**

A. Šarabon v Ljubljani

tik svetega Petra cerkve.

Trgovina s špecerijskim blagom, moko, žganjem in deželnimi pridelki na drobno in debelo. Velika zaloga istrskega in laškega **brinja**, fig in sliv za žganjekuho. Ob času setve najboljše, zajamčeno zanesljivo kaljiva travna, žitna, deteljna in vrtna **semena**. Dobi se tudi klajno apno in redilni prašek za živino. Najnižje cene, poštena in točna postrežba.

479 26-11

„Slava Mariji“

ob tristoletnici Marijine družbe se še vedno
dobi v „Katoli. bukvarni“ v Ljubljani po 40 v. izvod.

Rane

vsake vrste se morajo skrbno varovati pred vsako nesnago,

ker se po tej lahko vsaka tudi najmanjša rana razvije v zelo hudo, težko ozdravljivo rano. Že 40 let se je izkazalo mešično vlažno mazilo, tako imenovano **praško domače mazilo** kot zanesljivo sredstvo za obzvo. Te vzdrži rane čiste, odvaruje isto, olajšuje vnetje in bolečino, hladi in pospešuje zaceljenje.

Razpošilja se vsak dan.

1 pudica 70 vin. Proti predplačilu K 3-15 se pošljejo 4 pudice, ali K 4-60 8 pudic poštine prosto na vsako postajo avstro-ogrsko monarhije.

Vel deli embalaže imajo zakonito deponovano varstveno znamko.

Glavna zaloga

B. FRAGNER, c. kr. dvorni dobavitelj
lekarna „pri črnem orlu“

Praga, Malá strana; ogel Nerudove ul. 203.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogrske, v Ljubljani se dobi pri gg. lekarjih: G. Piccoli, U. pl. Trakóczy, M. Mardetichliger, J. Mayr.

431a 20—20

Preč. cerkvenim predstojništvom!

Priporočamo kot najcenejši, a elegantni tlak za cerkve, zakristije, veže, kuhinje in hodnike krasne

mozaične plošče

iz cementa v raznih barvah (do 5) in okusnih vzorcih po K 3—6 loco Ljubljana za 1 m². Imam tudi eleganten trotoar za pred in okoli hiše in cerkvā. — Krasni so pokopališki križi iz mitiranega marmorja.

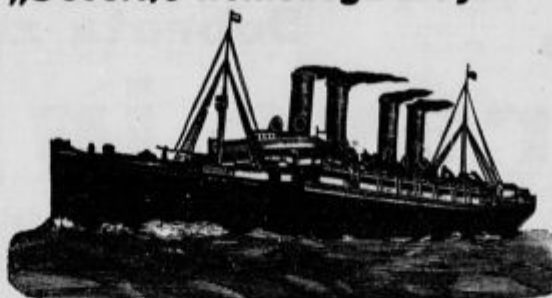
Slav. cestnim odborom in podjetnikom priporočamo zalogo cementnih cevi (6, 10, 15, 20, 25, 30, 40 cm notr. svetlobe) po jako ugodnih cenah, milne kamne, raznovrstne stopnjice, podboje, (bangerje), oklepe za okna itd.

Gg. kmetovalcem nudimo poleg imenovanega strešno cementno opeko, korita za prašiče (od 6 K naprej), grobne okvirje in spomenike iz cem. marmorja, 6 centimeterske cevi (1 m po K 1'20) za napeljavno vode mesto drugih železnih in lesenih cevi pri vodovodih, podstavke za pred vodnjake in drugo cementno blago.

Andrej Zajc

cementarna na Pešati, pošta Dol (Lusttal).
Ceniki in vzorci v naravi na zahtevo.

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki „Severno nemškega Lloyd“

iz **Bremena**
v **New-York**

s cesarskimi brzoparniki
Kaiser Wilhelm II.,
Kronprinz Wilhelm,
Kaiser Wilhelm der
Grosse.

Prekomorska vožnja traja samo 5—6 dni.

Natančen zanesljiv pouk in veljavne vozne listke za parnike gori navedenega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških železnic dobite v **Ljubljani edino-le** pri 1912 12—11

Edvard Tavčar-ju, v Kolodvorskih ulicah št. 35.

nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa potovanja se tika-joča pojasnila točno in brezplačno. Postrežba poštna, realna in solidna.

Potnikom namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, California, Arizona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington nudi naše društvo posebno ugodno in izvanredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko **Baltimore** in na vse ostale dele sveta, kakor Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd.

Fr. Čuden

urar in trgovec na drobno in debelo v

Ljubljani.

Edini zastopnik švicarskih tovarn „Union“.

Najnižje cene.

Lepi novi ceniki na zahtevo tudi poštine prosto. 997 7

Brandy de Brunes (Bosanski slivovec) najfinejši, staro blago razpošiljajo v pletenkah (3l) po K 9, — franko po povzetju sadne destilacije lekarja K. Fuhrich-a, Foča, Bosna. 1354 10—6

182 D 40—27

Klauwerjev
„Triglav“
je najbolj zdrav izmed vseh likérjev.

Pravi in pristni Triglav izdeluje edinole
J. KLAUER, Ljubljana.

Ljubljana **Josip Kordin** Ljubljana
Pred Skofijo 3 priporoča Pred Skofijo 3

svojo bogato zalogo vsakovrstnih zanesljivih semen kakor: črne domače, lucerne in rudeče detelje, esparsete, velikanske rumene, rudeče in bele pese, in korenje za krmo. Raznih semen graha, vseh vrst trav: travnišnice, mešane za suho in mokro zemljo, najboljša krma za živino in konje, jesenska repa, vse vrste solate, kakor sploh vseh kuhinjskih zelišč in kmetijskih semen po nizkih cenah.

Poštnim potom izvršujejo se naročila točno in solidno.

167 26—26